

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

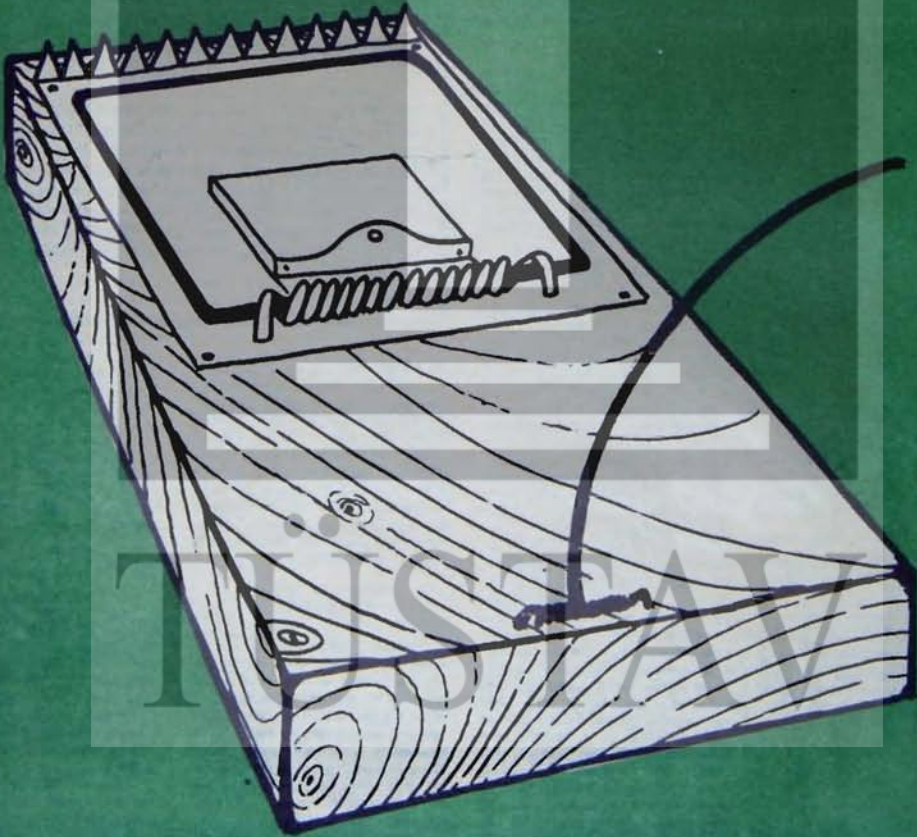
YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YDRUM DERGİSİ

SAVI: 172-25 TEMMUZ 1978

FIYATI 5 TL

TİP: DOĞU'DA DEMOKRASİYE PUSU KURULUYOR

BUGÜNÜN TOHUMU, YARININ BAŞAĞI

METİN ÇULHAOĞLU

Klasik müzîğe merak olanlar bilirler. Yapıtların isimlerinde bir ana tema vardır. Bu temaya, yapıt içinde bir süreçle ulaşılır. Başlarda, sondaki ana temanın tohumlarını taşıyan, ana tema hakkındaki ipuçları veren çeşitlenmeler çıkar karşımıza. Bunlar giderek belirginleşirler ve ana temanın kendisini oluştururlar. Sonunda, ana tema tüm açıklığı ve netliği ile ortaya çıkar. Ama müzîkte ilginç olan bir nokta daha var: Yapıt ilk kez dinlendiğimizde, ilk ipuçlarından hareketle ana temayı çıkarsayabilmemiz kesinlikle mümkün değildir. Ancak belirgin ana temayı dinledikten sonra önceki ipuçlarını kulak olarak kavrayabilir, onlara bir "anlam" verebiliriz.

Politik gelişmelerde ise, hem benzer, hem de farklı bir durum söz konusudur. Benzerlik şurada: Kimi politik gelişmeler, kimi göstergeler yakın ya da uzak gelecekteki ana oyunun, temel planın güncel ipuçlarını oluşturuyor. Gün geçtikçe, ana tema, ipuçlarının birikimi ile daha da belirginleşiyor.

Ancak politik gelişmelerdeki farklılıklara da dikkate eğilmek gerekiyor. İki temel farklılık var. Birincisi, şu: Politik gelişmeler, nesnel temellere sahiptir. Bu nesnel temeller sayesinde, politikada, belirli gelişmelere ve göstergelere bakıp, ana temayı daha önceden kestirebilmek mümkün oluyor. Müzîkte böyle değil. Müzîkte ilerleyişi görmek mümkün değil. Ama politik gelişmelerde mümkün. Ama tabii olaylara bilimsel sosyalist gözlemlerle bakabilmemiz için.

İkinci farklılık daha da önemli. Müzîkte ana tema, "on son"u temsil ediyor. Artık bundan sonrası söz konusu değil. Ana tema, daha önceki tüm "göstergelere" ve ipuçlarına noktayı koyan bir nitelik taşıyor. İş, orada bitiyor. Politikada ise yine kesinlikle böyle değil. Politikada, ipuçları ile keştilen her ana tema, aynı zamanda daha sonraki aşamada bir başka ana temanın tohumlarını içinde taşıyor. Ortaya çıkan ana tema ile iş bitmiyor. Tersine, sürekli geliyor. Yaşam, bu nedenle bir müzik parçası değil.

Bu çerçevede, Türkiye'nin 4-5 yıllık politik gelişimini değerlendirmek mümkün. Böyle bir değerlendirme, daha ilk yaklaşımda, birbiri ile uyumsuz, rastlantıya dayanan olgularla değil, tersine birbirini tam tamına bütünleyen olgularla karşılaşıyoruz. Üstte bir planın, adım adım 1973'ten bu yana istisnai uygulandığını görüyoruz. 1973'te birlikte, CHP'de, AP'de, DİSK'te ve Türkiye'de yer yer seçilmeye başlanan tohumların, bugün, 1978 yılında başak haline geldiğini görüyoruz. En basit deyişle, 4 yıllık nicele gelişmelerin, 1978 yılında nitel bir basamağa gelip dayandığını söylemek mümkün. En basit göstergeler bile buna işaret ediyor. Özetlemek de mümkün.

1974-77 arasında CHP umut olma niteliğini, DİSK de prestijini korudular. CHP'nin ve DİSK'in prestijinin en yüksek olduğu dönem, 1976 yılı başta olmak üzere, 1974-77 dönemi oldu. Belirleyici etkenlerden başta geleni olan CHP'nin gelişimi kabaca şöyle: 1973'te CHP semayesi çevreleri için belirli bir "korku" öğesini, ya da en azından "kuşku" tohumlarını içinde taşıyordu. Özünde bir burjuva partisi olan CHP, bu "kuşku verici" yanını görüp tedbir almaktaki gecikmedi. Kuşku alan gidermenin yolu olarak da, büyük sermaye ile kulrulu nesnel bağları, öznel ve daha organik bağlarla bütünleştirme yolu seçildi. En somutunda, bu süreçte hızlanmasındaki ilk adımları 1976 yılının başında bulmak mümkün.

CHP'den sonra, sırada DİSK var. CHP'nin semayesi ile kurduğu organik ilişkiler, "sosyalist hareketin öncüsü DİSK" balonunun yeni nefeslerle şişirilmesi sürecinin de önemli bir adımı oldu. 1976'nın başından itibaren 1977'nin sonuna dek ana temaya götüren ipuçları, ikid birliktelikte sağa kayan DİSK ile CHP'nin "tek almaşık" olarak ortaya sürülmesi oldu.

Yan takviyelerle birlikte. Bu süreçte bağlanımdan önce, sosyalist hareketle uğraşmayı pek düşünmeyen "ilerici" yazarların bu dönemdeki başlıca derdi, sosyalist hareket oldu. Onun "güçlenmişliği", "büyümlüğü" vb. Daha ilginç, aynı dönem, göçtük hareketi açısından da en azından nisbi bir rahatlamaya dönemi oldu. Aynı dönemde, göçtük, en azından bir bunalım döneminin başlangıcı olduğunu söylemek mümkün değil. Göçtükte bunalıma henüz yeni girildi.

CHP'nin, DİSK'in, Göçtük'ün ve "ilerici" yazarların prestijlerinin grafiği 1977 yılının sonları ile birlikte düşmeye başladı. Nitel değişikliği burada aramak gerekiyor. Bu öğelerin prestijinin artması için özel bakanlar çıkıran kasımların, gerçekte bu bakanların sözcüğü dönem için hesap yapıldıktan, bu bakanların sönmeleri ile ortaya çıkan boşlukların doldurulması hesabının ise, oyuncağı ana tema olduğu, bugün daha açık bir biçimde ortaya çıkıyor.

1978'le birlikte grafikleri düşmeye başlayan üç eski dostu karşı, üç yeni almaşık bulmak düşüncesi, burjuvazinin bugünkü planındaki ana temayı oluşturuyor. İlyce sağa kayan CHP'ye karşı yeni "sol" parti, CHP ile birlikte inen ilerici sendikaya karşı "yeni ilerici" sendika ve bunalım dönemindeki göçtük için iki alternatif: Ya entellektüelleşim, ya da renkli gazetemle çıkış yapan maotizm.

CHP, önce ehlileştirilen, daha sonra da sırtına yük vurulan bir ata benzeyor. 1976-77 döneminde İyden İlyce ehlileştirilen CHP'nin sırtına, bugün burjuvazinin tüm yükleri endişesizce vuruluyor. CHP'nin gelişimi bu oldu. Sıra, aynı süreçte ehlileştirilen DİSK'in üzerize yük vurmaya geldi. Bu yüderin ekonomik mi, yoksa daha da ötede politik anlamda mı olduğu, zamanla açığa kavuşacak.

Güçlü ve almaşıkız İktidar, o İktidara anlaşmaz güçlü ve almaşıkız bir sendikal hareket, burjuvazinin arayıp da bulamadığı. Ancak buna ulaşılması, bu "göçtük" örgütlerin belirli bir kayıta, daha doğrusu, kitlesel kayıta ulaşmaları mümkün. Burjuvazinin korkusu ise, böyle bir kayıta, sosyalist hareketin kazanç hanesine kaydedilmesi olanıdır kayıtlarıdır. Burjuvazi, böyle bir gelişme karşı da tedbir alıyor: Bu bir tedbirin "başlangıç takviyesi, sola avans" yöntemini olarak düşünüldüğünü gösterir beşerler de var. Sağ'dan önemli ölçüde parlamenter takviyesi alan bir CHP, sola yönelik gelişimi frenleyebilmek için neden kendisi soluna bir miktar "başlangıç avansı" vermesin? Yine sağdan takviye alan bir DİSK, yine aynı nitelikte bir gelişmeyi zararız yereye götürebil diye neden soluna bir miktar "kredi" açmasın?

Bugün gelinen nitel basamakta, yarımlık basamağın tohumları olarak ortaya çıkanlar bunlar. Bugün gelinen nitel basamak, dikkatli gözlemlere yendiren bir anlam kazandırmıyor. DİSK'teki, Türk-İş'teki, CHP'deki geçmiş gelişmeler, bugünün ana teması ışığında, daha da netleşiyor. Ancak bugünün aşaması, yukarıda belirtilmeye çalışıldığı gibi, uzak ya da yakın yarınları ilişkin başka ana temaların ipuçlarını da içinde taşıyor. Sağ'dan kredi ya da takviye alıp bunun ufak bir bölümünü "sol'a komisyon olarak vermek biçiminde özetleyebileceğimiz planın gerçekleştirme şansını olabilir?

Bunların dikkatle değerlendirilmesi gerekiyor. Ancak dikkatli değerlendirmelerde burjuvaziyi hiçbir zaman istediğini yapmaktan abartılıdır özgür, dilsizsiz ve frensiz bir sınıf olarak görmemek gerekiyor. Her oyunun bir riski var. Bu riskler, önceden incelenmesi gerekiyor. Bu, birincisi. İkincisi de işçi sınıfının siyasal hareketinin, Türkiye İşçi Partisi'nin giderek gelişip güçlenmesi. İşçi sınıfının siyasal hareketinin ideolojik ve politik düzeyde atacağı adımlar burjuvaziyi "köpekizin köyde değneksiz garmakten" alıkoynuyor. Burjuvazinin dışında ve burjuvazinin planlarına bönacak gerçek gücü ortaya koyuyor.

Hem burjuvazinin hesap ettiği riskler, hem de işçi sınıfının hareketinin gelişip güçlenmesi, herkele daha dikkatli olmaya zorluyor. Dikkatli olma zorunluluğunu hâseden bir yazar şöyle diyor: "Ekonomik zorunluluklar Türkiye'yi otoriter rejime İlyyor. Siyasal koşulların da demokrasiyi öngörüyor. Bu İktidarın bir yerde çözümlenmesi gerekir. Çözüm için hesaplaşma günü gelincmeye deşin, güçlenmeye ve örgütlenmeye bakmalı. Bu yalnız CHP'nin solundaki sol için değil, CHP solu için de geçerli kuraldır." (İhan Selçuk, Zamanın, Cumhuriyet 16 Temmuz Pazart)

İşçi sınıfı hareketi "zamanın yanı" biliyor. "Hesaplaşma günü"nü de biliyor. "Hesaplaşma günü" için örgütleniyor. Acaba "CHP solu" zamanın ve hesaplaşma günü konusunda yandırtılmaya mi muhtaç?

SARI BELGE

" Bu anlaşmanın temel niteliği ücretlerin dondurulmasıdır. Ücretlerin dondurulması ücret artışlarının anlaşılmamasına eş anlamlıdır..."

Hükümet ile Türk-İş arasında geçtiğimiz haftanın Perşembe günü imzalanan ve "Toplumsal anlaşma" adı verilen sarı belgeye karşı DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası Genel Başkanı Özcan Keleşçi basın yaptığı açıklamayı şöyle sürdürdü:

" Bu anlamda DİSK ile de anlaşma yapma veya DİSK'i uzlaşmacı sendika hüviyetine sokma anlayışı ve hayali ile yazılanlar hüsrana uğrayacaklardır. Bu anlaşma bir yönü ile işçi sınıfına zaten bilinen Ecevit hükümetinin Türk-İş'i, yani uzlaşmacı sendika anlayışını destekleme ve onunla bütünleşme konumunu bir kez daha görmeyenlerin gözlerine solarcasına somulanması olmaktadır. Bu örnekten uyanması gerekenler vardır..."

TUM-DER'İN VE TUTED'İN TEPKİSİ

Sosyal-İş Sendikası Genel Başkanı Keleşçi'nin tepkisini demokratik kitle örgütlerinden TUM-DER ve TUTED'in protestoları izledi.

TUM-DER Genel Sekreteri Nizamettin Barış, varılan anlaşmaya kamu kesiminde sarı sendikacılığın kabul edildiğini savunarak şunları söyledi:

" Bu karar aslında ücret dondurulmasını getirmektedir. Diğer konular bunun gerektirir. Ücret dondurulmasının önlenmesi aynı zamanda maddi haklarının da yapılması gereken artışları da engellemektedir. İkinci bir yönü hükümet ile Türk-İş arasındaki bu ilişki bilimsel bir şekilde kamu kesiminde sarı sendikacılığı teşvik etmektedir. Memurlar için grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların alınması gündemden, sarı sendikacılığı kamu kesimine teşvik etmeyi ve bu konuda hükümetle Türk-İş arasında yapılan anlaşmayı protesto ediyoruz..."

Aynı konuda görüşlerini açıklayan TUTED Genel Başkanı Aykut Göker de, yapılan anlaşmaya Türkiye'deki ekonomik krizin bedelinin işçi sınıfına ödenmediğini istendiğini vurgulayarak şöyle dedi:

" İçinde bulunduğumuz ekonomik krizin sorumlusu sanki işçilerimiz gibi, bu krizden çıkabilme bedeli işçilere ödetilmek istenmektedir.

Türkiye'nin dışa bağımlı geri kapitalist yapısının sermaye sınıflarının çıkarları doğrultusunda uygulanmakta olan ekonomik politikaanın bir sonucu olarak KİT'lerin içine düştüğü huzursuzdan edata kamu kesiminde çalışan işçiler sorumlu tutulmuştur. Bunların zararından kurtarılabilmesinin bedeli işçilere ödetilmektedir..."

YAKINDAN ÇALEBİ

Söz konusu anlaşma en iyimser yorumla, kamu kesiminde çalışan işçilerin yaşam koşullarının geliştirilmesini amaçlar gözükmektedir. Halbuki yaşam koşullarının iyileştirilmesini talep etmek işçilerin ve tüm emekçilerin doğal hakkıdır..."

Başbakan Ecevit ile Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç arasında perşembe günü büyük bir muhabbet gösterisiyle imzalanan sarı belgeye karşı Cuma sabahı ilk tepkiler bu şekilde geldi.

Daha sonra İstanbul'da bir basın toplantısı düzenleyen DİSK Genel Sekreteri Fehmi İslaklar "CHP'nin bugünler için mi desteklediğini" sordu...

Hükümetin yakından ettiği bir talimatla, soğuk kanlı bir tepki yerine "aidetmişim" pişmanlığına sapsınan DİSK Genel Sekreterinin basın toplantısını yaptığı saatlerde Başbakan Ecevit, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ile haftalık görüşmesini yaptıktan sonra düzenlediği basın toplantısında şunları söyledi:

" İke olarak DİSK yöneticileriyle de anlaşmışık. Fakat sonradan DİSK'in bazı tereddütleriyle karşılaştık. Bunu üstünlüyle karşıladık. Ancak bir görüşme yapıldı. Bizim görüşmelerimiz sürmektedir..."

TEHDİDE BAKIN!

Ecevit'in DİSK ile "İke olarak anlaş-

lığı" konular ystakış olarak bilinmektedir. Ve Ecevit sözlerine şunları eklemeyi de ihmal etmiyordur,

" Bu anlaşma dışında kalan sendikalar hiç kuşkusuz bazı güçlüklerle karşılaşacaklardır..."

Ecevit böyle bir parantez açtıktan sonra noktayı koyuyordu:

" Buna gerek kalmadan DİSK ile diyalogu sürdürmek istiyoruz..."

Bir zamanlar "kayıtsız çarşak" bonolar almışa almış CHP Genel Başkanı, isteklerini bu aşamalarda tekdüze karnelerle tekrarlıyordu...

Sınıf sendikacılığı ülkelerini, pazlık laf politik laf cambazlıklarında perde arkasında katledenler, simdi kendilerine dayatılan uzlaşma belgeleriyle tehdit edilmektedirler, daha doğrusu bu muamelelere layık görülmediklerdir...

Sorun bu kadar doğal, basit ama bir o kadar da ibret vericidir...

SEVİNENLER

İşçi sınıfı adına bu anlaşma gelen anlaşma ile ilgili izlenen görüşleri en son derece olumludur. TOSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Feyyaz Berker, soğuk kanlılık ancak bastırıldığı heyecanını geçirmiş Cuma günü şöyle konuştu:

" En büyük işçi kuruluşunun, kavradan değil barıştan yana olduğunu ortaya koymasından büyük mutluluk duyuyoruz..."

Berker'e göre, öteden beri avundukları bir ilke gerçekleştiriyordu: "Hükümet-işveren-İşçi üçlüsü!"

Bu güçlüklü ile ülkenin kalkınması rahatlaşacaktı! Berker bir şey daha ekliyordu: "Anlaşma ana ilke olarak ve genel çizgileriyle olumlu görünüyor. Ancak uygulamada..."

TOSİAD Yönetim Kurulu Başkanı için vermiş ona da karar verecek olan işçi sınıfıdır....

Sosyal-İş: "Hedef faşizmi mutlaka yenilgiye uğratmak ve ezmektir"

Antalya'da iki gün süren çalışmalarını bitiren DİSK'e bağlı SOSYAL-İŞ Sendikası Yönetim Kurulu, aşağıdaki konuları kamuoyuna duyurulmasına oybirliğiyle karar vermiştir. Sosyal-İş Sendikası Yönetim Kurulu'nun bildirisini aynen sunuyoruz.

"Ölkemizin içinde bulunduğu politik ve ekonomik durumu işçi ve emekçi sınıflar açısından ayrıntıları ile değerlendiren Yönetim Kurulumuz bunalımın kapitalizmin kaçınılmaz gereği olduğunu, Kapitalist-Emperyalist sistem ilişkiler ağının dışına çıkılamadığı kurtuluşun olanaksız bulunduğunu bir kez daha belirtmeyi görev saymıştır.

Burjuvazi, bir yandan bugünkü hükümetle bunalımın yükünü işçi ve emekçilerin sırtına yüklemeye isterve bu yolda açık yada kapalı yöntemlere başvururken, diğer yandan, tam boy açık faşizme zemin hazırlamak üzere açtıkları ve giderek pervasızlaşan bir şekilde işlenen siyasal cinayetlere hergün yenilerini eklemektedir. Bu gelişmeleri hala ağırlı iki uç edebiyatı ile değerlendiren Ecevit Hükümeti, Faşist odaklara-yöneleceğine soruna polisive tedbirlerle çözümlenebileceğini sanmaktadır. Oysa sorun, Faşizm özelemlerinin açıkça ilân ettikleri savaşa karşılık vermek, Faşizmi mutlaka yenilgiye uğratmak ve ezmek hedefini netleştirmek ve bu hedefe zaman kaybedilmeden ulaşmaktır.

İşçi sınıfımızın ilerici Sendikal hareketinin ve diğer Demokratik kitle örgütlerinin, etkinliklerini, saygınlıklarını ve kitlesel güçlerini sürekli olarak artırmak temel işlevleri olduğunun bilincinde bulunmak görevi ve sorumluluğu vardır. Bu görev ve sorumlulukların yoksun ve işçi Sınıfımızın ekonomik-demokratik örgütlerinin doğru mücadele anlayışına ters olan tavır ve eylemler, burjuvazi tarafından dolaylı veya doğrudan ilerici sendikal hareketin içerisi-

ne sokulmaya çalışılmaktadır. Böylece, bir tarafta ilerici sendikal hareket zafa uğratılmak istenirken; diğer tarafta sendikalar itibarsızlaştırılmak ve işçilerin örgütsüzlüğe yönltilmesi amaçlanmaktadır. Sosyal-İş sendikası, bu çözümlere karşı dün olduğu gibi bugün de ödünsüz olarak mücadele verecektir.

Yönetim Kurulumuz, ilerici sendikal birliğin DİSK'te sağlanması gerekliliği konusundaki var olan görüşünün ülkemizin bu günlük verili ve somut koşullarında geçerliliğini aynen koruduğuna bir kez daha işaret etmeyi ve bu yolda sürdürdüğü mücadeledeki kararlılığını belirtir. Bu nedenle, Sosyal-İş sendikası,

DİSK'e üye olduğu halde, gereğesi ne olursa olsun, örgütsel işleyiş hakkım olması gereken kuralları hayata geçirmek yerine bu kuralları tanımayarak, DİSK ile olan ilişkileri birincil ve esas olmayan tutum ve davranışlarla mikadele edecektir.

Yine sendikamız, yukarıda belirtilen tutum ve davranışların sahibi olan sendikaları, bu davranışları bahane bilerek onların DİSK'ten kaçışına zemin hazırlayıcı tutum ve davranışlarla, bir başka biçimde tasfiyeciliği uygulamak isteyen anlayışa ve bu doğrultudaki planlı uygulamalara karşı da kararlılıkla mikadele veremeyi vazgeçilmez görevi sayar.

Yönetim Kurulumuz, işçi ücretlerinin dondurulması konusunda Hükümetle anlaşan TÜRK-İŞ'i işçi sınıfımıza ihanet etmekle suçlar.

DİSK'te böyle bir anlaşma hayaline kapılanlarla, DİSK'i uzlaşmacı sendika çizgisine çekme özlemini taşıyanların hüsrana uğrayacaklarına olan inancını belirtir."

Sarı sendikacılığın ve sağlandan emek uluşmacılığının somut beşerleşim olgularına bakılmadan önem taşıyan "Toplumsal Anlaşma" adındaki san belgesi aynı şeyi yapıyor.

"Hükümet adına başbakan Bülent Ecevit ile Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Genel Başkan Hâbi Tunç arasında yapılan görüşmeler ve ortak çalışmalar sonucunda,

Demokratik çalışma yaşamının, demokrasinin ve ekonomiyi güçlendirecek, kalkınmayı sağlıkları ve dengeli olarak kullanılacak, refahı toplumun tüm kesimlerine yayacak ve hakça bir üslupla gerçekleştirilecek yönde gelişmesini güvence altına almak amacıyla, bir toplumsal anlaşmaya varılmıştır.

Bu toplumsal anlaşma, Cumhuriyet Anayasası çerçevesinde ve bundan önceki bu yönde gerçekleştirilenleri ve demokratik işçi hakları doğrultusunda uygulanacaktır. İşçi haklarının uygulanmasında akasaklıkların giderilmesi için çalışmalar birlikte yapılacaktır.

Türk-İş'e bağlı kuruluşlarla kamu kesimi kuruluşları arasındaki toplu sözleşmelerin bu toplumsal anlaşmaya uygunluğu birlikte gözlemlenecektir.

Dengelemiş gelişmenin, düzensiz anaların, sağlıksız ve hızlı gelişiminin doğurduğu sorunlar, son yıllarda Türkiye'yi, Cumhuriyet tarihinin en ağır ekonomik ve toplumsal bunalımlarına sürüklemiştir.

Çağdaş dünya koşullarında ve özgürlükçü demokratik rejimde bu sorunlar ancak sosyal haklarla demokratik işçi hareketinin ele vermesi ve dayanışma ilişkileri olmaları ile çözülebilir ve aşılabilir.

Hükümetle Türk-İş ve genel olarak demokratik Türk işçi hareketi arasında dışı gelişmelerin, yasa dışı eylemlerin ve topluluğa barışı ve huzuru huzuru davranışların her zaman ve ayrıntı gözden geçirilerek karşısında durum alınışları ve esaslılardır.

Böyle bir tutuma dayalı olarak bir hükümet işçi kuruluşu karşısındaki işbirliği ve dayanışma, çalışma başına olduğu kadar genel anlamda toplum başına da büyük katkıları olacaktır.

İLK KESİMLERLE TÜRK-İŞ

• Sağlıklı hızla azaltıcı bir ekonomik istatim dönüsüne girilmediği ve başta köylüler olmak üzere tüm halkın gelişme nimetlerinden hakça yararlanmasına sağlanmadıkça, toplu sözleşmelerle yalnız işçilere tannacak maddi olanakların işçilere de mutluluk getinmeyeceğindedir.

• Sağlıklı bir gelişme sürecine girilmediği ve gelişmeler fiyatlar arasında refahı artırıyor ve sürekli olarak bir denge sağlanmadıkça, işçi ücretlerindeki artışın gerçeklik taşıyacağına da,

• Verimlilik ve üretim artırılmadıkça ve ulusal üslupun dışı bağımlılığı azaltılmadıkça dış ödemeler darboğazından kurtulma olanağı bulunamayacağına,

• Kamu kesimindeki işletmeler verimlilik ve kaynak yaratır duruma getirilmediği ekonomik sorunlarımızın çözümlenmeyeceğinden ve işçilerin verimliliği ve sorumluluğu katılmadıkça da bu işletmelerin sağlığı bir duruma gelineceğiyle birlikte birleşmektedir.

Hükümetle Türk-İş, özel kesimde sağlıkları işçilerinin ihtiyaçlarının karşılanması ve aynı hak ve huzurundan yararlanmalarından kurtulmalarına da, topluma huzur getiren, refahı yaygınlaştıran, gelişmeyi hızlandıran bir demokratik gelir-fiyat ilişkisine bakılmadan zorunlu olduğu görülmüştür.

Sosyal adaletli toplumun tümünü kapsayacak biçimde yaygınlaştırılmasının yalnızca toplu sözleşmelerle gerçekleştirileceğini gözönünde tutan hükümet ve Türk-İş arasında ayrılmazlık kaynağıdır.

artırarak hakça bir vergi düzenini bir yandan en etkin araçlardan biri olarak değerlendirmektedirler. Vergi yasalarının bu amaçla yapılacak ve özellikle dar gelirli kesimlerdeki vergi yükünü azaltacak değişiklikleri Türk-İş bütün gücüyle destekleyecektir.

Aynı anlayışla Türk-İş, fiyat artışlarının kontrolüne çabalandıkça da hükümetle yardımcı olacaktır.

Öte yandan hükümet, çalışanların haklarını yaygınlaştırma amacıyla işçilerin aynısının saptanması ve tarım işçilerinin haklarının yasal bir düzenlemeye bağlanması yönündeki çalışmalarını hızlandıracaktır.

Ekonomik ve toplumsal bunalımlar ve demokratik rejime yönelik tehlikeler karşısında çözüm arzarken, bazı çevreler, ekonomik yapıdaki çarpıklıklara ve toplumdaki adaletsizlikleri gözlemledikten sonra, işçi haklarının kontrolüne ya da bir süre asıya alınması gibi yanlış ve sakıncalı görüş ve eğilimlere yönelmektedirler. Bu tür görüş ve eğilimlerin, bunalımları ve demokratik yönelen tehlikeleri ağırlaştırmak başka bir sonuç verneceğine inanarak hükümet ve Türk-İş, vardıkları toplumsal anlaşma ile demokratik işçi haklarını koruyup geliştirmeye ve demokratikizme de güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Ekonomik ve toplumsal sorunların sağlıklı çözümüne yönelik önlemlerin gerçekleştirilmesinde ve etkinleşmesinde demokratik işçi hareketinin katkısının önemli bir etken olduğunu bilen Türk-İş bu anlayış içinde, hükümetle ilişkilerini daha ileri boyutlarda sürdürerek güçlendirmeye, hakça ekonomik kalkınmaya ve demokratik gelişime yönelik ortak bir işbirlikçi programını destekleme kararındadır.

Demokratik süreç ve toplumsal adalet içinde gelişmeyi hızlandırıp sürdürebilen ve toplum barışını ve buzurunu gerçekleştirilebilen bütün ülkelerde hükümetlerin bunu demokratik işçi hareketi ile ve bu hareketin temsilcisi olan sendikalarla ilişkilerde yakın bir işbirliği ve dayanışma kurarak sağlayabildiklerini gözönünde tutan Cumhuriyet Hükümeti de bu yönde bir işbirlikçi ve dayanışmaçı en ileri ötekile gerçekleştirilmeye hazır ve isteklidir ve ulkenizdeki demokratik işçi hareketi yöneticilerini böyle mekten mutlu eder. Hükümet, bunu Türk ulusu ve Türk işçisi açısından kuvanç verici ve demokratik gelişiminizin geleceğine övünülebilir bir bakışla bakılmadıkça, bir önceki ölgü olarak değerlendirmektedir.

Söz konusu işbirlikçiliğin özellikle kamu kuruluşlarında kısa sürede somutlaştırılması bakımından Türkiye'de ve aşağıdaki konularda ilke anlaşılmasına varılmıştır.

1. Yalnızca ekonomik savaşına girilmeden sendikacılık, ülkemizin ekonomik ve sosyal koşulları yönünden hızla bir çıkınca yönelmekte, bu çıkınca bugün var olan emekçi hakları bakımından kamuoyunu olumsuz biçimde etkilenmeye başlanmıştır. Bu nedenle ve ülkemiz içinde bulunduğumuz ekonomik durum gözönünde tutularak kamu kesimiyle yapılan toplu iş sözleşmelerinde toplam ücret zamları, işçinin satın alma gücünü geriye götürmemek üzere, 1976 toplam işçi gelir düzeyinin toplu sözleşme yürürlüğü süresindeki fiyat artışları ile karşılaştıkça istihdam artışı da dikkate alınarak bulunacak gelir düzeyinde tutulacaktır. Toplu pazarlıklarda ücretler, sosyal yararları vb. konular bu kurala göre saptanacaktır.

2. Ekonomik ve toplumsal yardımların aşınını sağlamak amacıyla işçi hükümetle sendikası istikrarlarının yetkili uzmanlarından oluşturulacak bir teknik komite bu konudaki çalışmalarını en kısa süre içerisinde sonuçlandıracaktır.

3. Ücretlerin saptanmasında işin niteliği ve meslek bilgisi ve becerisi gözönünde tutulacaktır.

4. Kamu kesiminde işçilerin ve öteki çalışanların üretim, yatırım ve yönetim kararlarına katılmalarını önören bir katılım modeli hazırlanacaktır. Bu modelin ilkeri tekniğince en kısa sürede hazırlanıp kesin karar için sunulacaktır.

5. Kamu kuruluşlarında üretimin etkinliğini ve artışını bunun yanı sıra yöneticinin yönetimdeki etkinliğini engelleyici nitelikteki maddeler toplu sözleşmelere konmayacaktır, daha önce toplu sözleşmelere konulmuş bu nitelikteki maddeler de iptal edilecektir. (Bu bölüme sözü edilen maddeler aşağıdaki hükümleri içeren maddeler olmayıp, özellikle emek kullanımı ve istihdam ilişkisinin maddeleridir.) Kuruluşların her bir üyeleri içinde işçi ve işveren temsilcilerinden oluşturulacak komiteler, değinilen bu maddelerle saptayacak, bunlara yönelik önerileri oluşturacaktır. Bu kural gözönünde tutularak koşulları işçilerin yönetime ve sorumluluğuna katılmalarını verimlilik ve kâr artışına da hız kazandı ve demokratizmle yeni bir boyut kazandıran yönde düzenlemeler ve sağlanmak üzere ortak çalışmalar yapılacaktır.

6. Kamu kesimindeki kuruluşlar toplu sözleşmelerini bağlamada karşılaştıkları, özellikle bilgi ekonomisi sorunları çözüme yönelik ortak bir bütün oluşturacaklar ve bugüne değin bu amaçla ilişkide bulunmuş özel kuruluşlarla ilişkilerini güçlendireceklerdir.

Öte yandan, çalışma yasalarındaki eksikliklerin ve yürürlükte veya uygulanmadıkça güçlük çıkararak kullanılan daha önce değinilen teknik komisyonun çalışmaya saptanarak kısa sürede yeniden düzenlenmiş için gerekli işbirliği yapılacaktır. Bu aşında özellikle şu konular üzerinde durulmasına düşün birliğine varılmıştır.

1. İş yasasının 13, 17 ve 24 üncü maddeleri toplumu gerektiren uygun biçimde ve çalışanların hakları doğrultusunda yeniden düzenlenecektir.

2. Toplu pazarlık ve sözleşme yapacak sendikaların belirlenmesinde (ithafatı durumlarda) referandum ilkesini sendikalar arasında sorunsuzluğa yol açmayacak ve işçilere zarar vernecek yönde yasalaştırmak üzere gereken çalışmalar yapılacaktır.

3. Toplu sözleşme ve grev hakları, Anayasası çerçevesinde, toplumsal gerekliliklere ve demokratik gelişimin gerektirdiği daha uygun biçimde getirilmeye üzere gözden geçirilip belirlenecektir.

Ekonomik kalkınmanın ve demokratik gelişimin gerçekleştirilmesine yönelik işbirlikçi ve hükümetle başlıca işçi kuruluşları arasında ilişkilerin geliştirilmesini amaçlayan sürekliliği komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Tarafların seçeceği yöneticilerden oluşan bu komisyonun başbakanın sorunu kalacağı bir devlet bakanı ile birlikte çalışmalarını sürdürecektir. Bu çalışmalarda oluşturulan kararlar Başbakan'ın konfederasyon genel başkanına sunulacaktır.

Kalkınma planı stratejisinin, planların ve yıllık programların hazırlanması, ekonomik ve sosyal politikaların fiyat ve gelir politikalarının saptanması ile ilgili, fiyatların denetimi ve fiyat-gelir dengelemesi sağlığı ekonomik kalkınmayı hızlandıracak ve refahı artırıp yaygınlaştıracak biçimde korunması istihdam olanaklarının artırılması, verimliliğin yükseltilmesi gibi temel sorunlar demokratik işçi hareketiyle birlikte sürekli biçimde ele alınacaktır.

Toplu sözleşmenin düzenli tek yanlı müdahalelerle yönlendirilemeyeceği açıktır. İşçilerin özgürlüğü ile belirtmek gerekken bu konudaki duyarlılığı da gözönünde tutularak, ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde sendikaların mütazakere bağlanacağı konusudur.

Hükümetle Türk-İş, daha sonraki toplu sözleşme dönemleri için ilgili olarak da aynı amaçla ötekile ilişkiler üzerinde görüş birliğine varmışlardır.

1. Hükümetin toplumsal politikası sonucu mal ve hizmet fiyatları ekonomik gereklilikler altında tutularak ya da yapılan gerçekli toplumsal hizmet niteliğinde olan kuruluşlar dışında toplu sözleşmeler için kuruluşlar hükümetin maddi yardım isteme yerine, kendi olanaklarını en verimli biçimde değerlendireceklerdir.

İşyerinde olan kuruluşlar dışında toplu sözleşmeler için, kuruluşlar hükümetin maddi yardım isteme yerine, kendi olanaklarını en verimli biçimde değerlendireceklerdir.

2. Ekonomik ve toplumsal yaşamda yönetime ve sorumluluğuna katılmaları gereği olarak işçiler, kamu kesimi işletmelerinin yıllık programlarına yer alan yatırımların gerçekleştirilmesinde gerekli katkıları yapacaklardır ve buna özen gösterilecektir.

3. Kamu kesimi işletmelerinde işyeri ve işletme düzeyinde de yönetime ve sorumluluğuna etkin biçimde katılmayı amaçlayan - ancak yönetim etkinliğini ve disiplinini bozmayan - bir düzen kurulacaktır. Yönetime katılma yetkisi ile sorumluluk birlikte gerçekleştirilecektir.

4. Yatırımların hedeflerini yerine getirmesinden sonra doğacak kârın belirli bir bölümünün işçi payı olarak yatırıma katılmasına biçiminde kullanılmaması sağlanmak üzere gerekli önlemler alınacaktır.

5. Gerekli uyumu sağlanmak üzere tüm kamu kesimi için bir çerçeve saptanması yanlımsına gidilecektir.

6. Kamu kesiminde ücretler arası denge için gereksinim bir fonun oluşturulmasına sağlanacaktır.

7. Bir dönem içinde işyeri ve işçileri arasında göre ayrı ayrı toplu sözleşmeler yapılmasını, bunun kaçınılmaz olabileceği durumlarda da ek yazar sağlanmasına yoluna gidilecektir.

8. Geçmiş yıllardaki uygulamaya dik-kate alınarak sendikaların ilk isteklerini makul bir düzeyde başlatılmasına sağlanacaktır.

9. Belirli bir yer ya da işletmedeki işçi fazlasını mesleğine uygun başka alanlara aktarmak için kolaylık sağlanacak ve toplu sözleşmelerde bunu öngörmeli veya gereksiz yönetim etkinliğini bozucu yönde günlük hükümler ayıklanacaktır.

10. Sosyal yardımlarda bütünlük ve bütünlük toplan için gerekli hesaplamaların temel kural olacaktır.

Bu toplumsal anlaşmadaki ilkerlerin ve kuralının, işçi ücretlerinin dondurulması veya işçilerin ulusal refah artışından haklarını alabilmelerini amaçlayan bir amaç olmalıdır, ancak ülke ekonomisi gereğiyle bağdaşmayan aşırı talepleri adeletli biçimde önlerken işçilerin kendileri içinde de denge ve adalet sağlanmasını amaçladığı açıktır.

Hükümet işçilerin sendikası seçme özgürlüğünü engelleyici davranışlardan tüm kamu kuruluşlarının kaçınmasını, demokratik çalışma yaşamının kesin gerçeği saydığı gibi bu anlaşmanın, işçi kuruluşları arasında haklar rekabeti yol açmamasına da özen gösterilecektir.

Başbakan Bülent Ecevit ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Hâbi Tunç, bu toplumsal anlaşmanın, Türk demokrasisinde, ilerlemişlik çalışma yaşamında, hakça gelişme yolunda ve toplum barışının güvence altına alınmasında önemli bir aşama olacağı inanılmaktadır, ve bu anlaşmaya temel olan demokratik ve yapıcı anlayış ve ilkelere çalışma yaşamında etkinliği olan tüm kuruluşlarca ve kesimlerce benimsenmesi dileğindedir.

İÇERİK BAKIMINDAN ENTERNASYONAL OLAN PROLETARYANIN DEVRİMCİ MÜCADELESİ SADECE ULUSAL ÇERÇEVELER İÇİNDE SINIRLANDIRILMAMALIDIR. ULUSAL TEMEL ÜZERİNDE ÖRGÜTLENMİŞ OLAN HER ÜLKENİN İŞÇİ SINIFI, PROLETARYA MÜCADELESİNİN ENTERNASYONAL CEPHESİNE AKTİF OLARAK KATILMAK, YANI ÖTEKİ TÜM MÜFREZELERİN EVRENSEL MÜCADELESİNİ DESTEKLEMELERİ ZORUNDADIR. BU KOŞULU UYULMAZSA MUTLAKA ULUSAL KAPANIKLIĞA VE TECRİTE GİDİLİR PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ İLKELERİNDEN RİCAT EDİLİR VE BU İLKELER ÇİĞNENİR.

olmak önemliyi yitirir. Dolayısıyla enternasyonal görev, proletarya enternasyonalizminde öyle bir ilkedir ki, enternasyonalizme can, güç, anlam kazandırır. Onu, olanaktan gerçeğe dönmüştür, işçi sınıfının emperyalist gerillik güçleri üzerinde zaferini sağlayan reel bir etken haline getirir. Marks'ın bu ilkeye ne kadar büyük önem verdiği Almanya İşçi Partisi'nin Gota programına yaptığı eleştiriden anlaşılabilir. Büyük usta bu programda Almanya İşçi sınıfının uluslararası fonksiyonlarının söz edilmesini proletarya enternasyonalizminden vazgeçmek olarak değerlendirdiyor. Dolayısıyla Marks bu ilkeye temel kurucu öge önemli veriyor, proletarya enternasyonalizminin onuz yaşayışını çağın vurguluyor.

Üzerinde örgütlenmiş olan her ülkenin işçi sınıfı proletarya mücadelesinin enternasyonal cephesine aktif olarak katılmak, yani ötekil tüm müfrezelerin evrensel mücadelesini desteklemek zorundadır. Bu koşulu uyulmazsa mutlaka ulusal kapanıklığa ve tecrîte gidilir, proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden ricat edilir ve bu ilkeler çiğnenir. 1917 yılının Nisan'ında Lenin şunları söylüyordu: "Davada enternasyonalizm bir ve tekdir: Kendi ülkende devrimci hareketi ve devrimci mücadeleyi geliştirmek için fedakârcı çalışmak, hiç istenmez tüm ülkelerde aynı mücadeleyi yine böyle bir çışide, yalnızca böyle bir çışide (propaganda, göndü yardımı ile, maddesel olarak) desteklemek."

Gördüğü gibi Lenin çok açık ve kesin lid durumuna uyumlaştırmadan, yani verili ülkede işçi sınıfının mücadelesini örgütlemeyen, ötekil tüm ülkelerin kurtuluş mücadelesini desteklemeyen, proletarya enternasyonalizminden söz bile edilemez.

ULUSAL VE ULUSLARARASI GÖREVLER

Proletarya enternasyonalizminin özeli bir ilkesi olarak enternasyonal görevin rolü çerçekten de çok önemlidir. Eğer işçi hareketinin çeşitli ulusal müfrezelerinde objektif devrimci sürecin doğurduğu sorumluluklar hakkında bilinç yoksa, tüm ülkelerin işçileri arasında hiçbir uluslararası dayanışma kurulamaz. Uluslararası dayanışma ise artık belirlenmiş bulduğumuz gibi proletarya enternasyonalizminin temel ilkesidir, dünya proletaryasının mücadelesi ve kurtuluş davasının zaferi için en önemli koşuldur.

Enternasyonal görev kavramı, her şeyden önce ulusal sınırlar içinde kapitalizme ve gerillikçe karşı mücadeleyi yönetmek yükümlülüğünü içerir. İşçi sınıfı, savaşabilmek için önce kendi öz ülkesinde örgütlenmelidir. Kurtuluş mücadelesini kendi toprakları üzerinde yürütmektir. Bununla hiçbir amaca uygun devrimci faaliyet düşündürülemez bile. Fakat işin bu yönü ne kadar önemli de olsa ülkenin sınırları kapamaz. Marks "Gotha Programının Eleştirisi"nde işçilerin mücadelesinin sadece birini bakımından ulusal olduğunu, çünkü çağdaş ulusal devletin çerçevelerinin ekonomik açıdan dünya pazarının çerçevelerinde politik açıdan ise, devletler sistemi çerçevelerinde bulunduğunu vurguluyor.

Dolayısıyla içerik bakımından enternasyonal olan proletaryanın devrimci mücadelesi sadece ulusal çerçeveler içinde sınırlanmamalıdır. Ulusal temel

ENTERNASYONALİZMDE NESNEL ÖLÇEK

Doğal olarak, enternasyonal görevin somut içeriği, dâbri, değışmeyen bir ölçek değildir. Devrimci süreç görevlerine ve koşullarına, bir tüm olarak uluslararası işçi hareketinin veya somut bir müfrezesinin mücadele aşamasına bağnıli olarak değışir. Buna rağmen tarihsel deyim ve devrimci eylem, enternasyonal görev için, nesnel bir ölçek yazınadır. Bu ölçek şundan ibarettir: Belli bir proletarya müfrezesinin tüm ülkelerden işçilerin sınıfı toplumun zaferi için girişimleri ortak davalarının başarıya ulaşması için azad çaba göstermed.

Hangi ülkede olursa olsun işçi sınıfının enternasyonal görevinden sıpmama, objektif olarak emperyalizme, burjuvaziye ödün vermemektir, onun karşısında geri çekilmektir. Uluslararası proletaryanın, emekçilerin sömürücü ve baskı altında tutulan geniş halk katmanlarının kurtuluş hareketine ihanettir, burjuva milliyetçiliği ile uzlaşmaktır.

II. MİLLİYETÇİLİĞE KARŞI

Enternasyonalizmin işçi sınıfına özgün bir ideoloji olduğu gibi milliyetçiliğin de burjuvaziye özgün bir ideolojidir. Milliyetçilik sömürücü bir sınıf olarak burjuvazinin özünü, bencil çıkarlarını, emel ve amaçlarını yansıtır.

Lenin'in belirttiği gibi kapitalizmin gelişmesinde lid tarihsel eğilim vardır. Birinci eğilim, kapitalizmin gelişmeye başladığı aşamayı kapsar. Bu aşamada etnik gruplar ulusal olur, ulusal yaşam, ulusal hareketler başlar, ulusal esarete karşı savaş açılır ve ulusal devletler kurulur. İkinci eğilim gelişmiş ve artık kokmuş kapitalizmi, emperyalizm aşamasını kapsar. Bu aşamada uluslar arasında çok çeşitli bağlar ve karşılıklı ilişkiler kurulur, gelişirler, ulusal çerçeveler kurulur, sermayenin enternasyonal birliği meydana gelir, gemelikle ekonomik yaşam, politika, bilim, güzel sanatlar enternasyonalleşir.

Bu lid eğilim birbirine diyalektik olarak bağnıli ve aynı zamanda da birbirinin karşıtıdır. Lenin halkları arasında sosyal ve kültürel yaşamlarının enternasyonalleştirilmesine ilişkin evrensel eğilimden kapitalizmi sosyalizme dönmüşürece en güçlü motorlardan birini götüyordu. Fakat kapitalizm bu eğilimi baskı ve zorbalıktan başka biçimlerde yok etme yeteneğine sahip değildi. Bu da çarpıcı harpler doğuruyor, yabancılara halkları ve ülkeleri esaret altına düşürüyor. Bu da kendi tarafından yasal olarak kuvvetli ulusal hareketler, hakka kurtuluş savaşları ve devrimci patlamalar doğuruyor. Sonuç olarak da sömürge sistemi dağılır, zorbalık üzerine kurulmuş çok ulusal devletler çözüyor.

Burjuva ideolojisi olarak milliyetçilik lid yönüli bir rol oynuyor. Kapitalizmin gelişmeye başladığı, uluslararası feodalizm düzenine karşı savaşta birleşikleri dönemde milliyetçiliğin rolü önemli. Başgını ve sömürge halklarının verdikleri antiemperyalist mücadeleden de, eğer bu mücadelelerin içerikli demokratik güçler belirtilirsa, milliyetçilik olumlu rol oynuyor. Fakat emperyalist burjuvazinin ideolojisi ve politikası olarak milliyetçilik karşı devrimci bir ideolojidir. Proletarya ve ulusal kurtuluş devrimleri koşullarında gerillik güçleri milliyetçilikten, bağnımlı ve demokratik güçlerine karşı mücadelede en güçlü ideolojik silah olarak yararlanıyorlar. Milliyetçilik emperyalist burjuvazinin elinde esik "böl ve yönet" kuralını gerçekleştirilmek için en güvenilir araçtır. Uluslararası proletarya dayanışmasını hiçbir şey milliyetçilik kadar hızlı yıkamaz, halkları birbirine düşürmez ve çağdaş koşullarda hiçbir şey emperyalizmi için çeşitli halklar arasındaki düşmanlık ve devrimci hareketin parçalanması kadar yararlı olmaz.

NÜFUS SORUNU

Caner FIDANER

Genel olarak nüfus sorunu üzerine, özellikle de az gelişmiş ülkelerin nüfus sorunları üzerine şimdiye dek çok şeyler yazıldı, birçok görüş öne sürüldü. Bu yazının konusu, varolan görüşlere yeni görüşler eklemek değil, şimdiye dek söylenmiş olanları derleyip toparlamak, doğru bir bakış açısı yakalamaya çalışmak olacaktır.

Önce "nüfus" kavramından başlayalım. Bir sözlük nüfusu şöyle tanımlıyor: "Bellî bir bölgede belirli bir anda yaşayan bireylerin oluşturduğu kütle. Bu bireylerin oluşturduğu toplam sayı." (1). Ancak, nüfus kavramının önemi, bu tanımın ötesinde taşıdığı değişiklik özelliğinden geliyor. Eğer belirli bir bölgede yaşayan bireylerin sayısı ve dağılımı her zaman aynı kalsaydı, herhalde "nüfus" konusu üzerinde de denli tartışılmazdı. Çünkü, böyle bir durumda nüfusun toplumsal bir etken olma niteliği kalmayacaktı.

Nüfusun iki özelliği değişebilir: Bir nüfusun yapısı, bir de sayısı. Yapıdaki değişikliklere, yaş dağılımının, cins dağılımının değişmesi örnek olarak düşünebiliriz. Bu yapı değişiklikleri bu yazının konusu dışındadır. İkinci tip değişiklik olarak yaşadıkları değişiklikler aklı genelleniyor. Bu değişiklikler de iki tip olur, nüfusun sayısı ya artar ya da azalır. Dünya nüfusunun genel eğilimi hep artıştan yanadır. Tek tek ülkelere bakıldığında da nüfusun azaldığı dönemler çok sınırlı bir yer tutar. Bu nedenle nüfus sorunu denildiğinde aklı önce nüfusun artışı gelir. O konuya bir, o tartışılır. Biz de bu yazıda asıl olarak nüfus artışı üzerinde duracağız.

Dünya nüfusunun genel eğiliminin artış yönünde olduğundan, söz etmişiz. Ancak bu artış her çağda, her toplulukta, her ülkede birbirinin aynı olmamaktadır. Kimi ülkelerde nüfus artışı çok fazladır, kimi ülkelerde daha azdır. Hatta bazı durumlarda nüfusun azalışı söz konusudur. Bu farklılıkların nedenleri, büyük ölçüde ülkenin sosyo-ekonomik yapılarında aranmalıdır. Başka bir deyişle, sosyo-ekonomik yapı, nüfus artışını belirler, ortaya çıkaran, bazen azaltan, bazen de çoğaltan etkenlerdir.

Bu ilişkiyi bir de ters yönü vardır. Artan nüfus, çok sosyo-ekonomik kurumu etkiler, önemli yapısal değişikliklere yol açar. Böylece sosyo-ekonomik yapıyla nüfus artışı arasında karşılıklı bir etkileşim olduğu görülür. Yapılması gereken, bu etkileşimin bir bütün olarak açıklanabilmesi, etkenlerin birinin ya da etkisinin abartılmasından kaçınılmasıdır. Şimdiye dek nüfus konusunu isteyen, nüfus kuramları geliştirilen birçok yazar, bu abartıya da unutmaya yanaşmışlardır.

NÜFUS ÜZERİNE DEĞİŞİK BAZI GÖRÜŞLER

Yazının bu bölümünde nüfusa ilgili olarak ileri sürülen ve değişik görüş üzerinde duracağız. (Şekil 1) Hermetik Malthusçuluk, nüfus artışının sosyo-ekonomik yapının da nüfus artışını etkilediğini iddia eder. Bu düşünce en bilinen temsilcileri Malthus ve Yeni Malthusçulardır. İkinci görüş, nüfus artışının sosyo-ekonomik yapıyı olumlu yönde etkilediğini savunur. Buna örnek olarak Akdeniz Sabri'nin yazdığı bir kitap üzerinde duracağız (2). Üçüncü olarak tartışacağımız görüş, sosyo-ekonomik yapının nüfusu doğrudan belirlediğini ileri sürer ve nüfusun da sosyo-ekonomik yapıyı etkilediğini göz ardı eder. Buna örnek olarak 1978 Sağlık Kurultayı'na sunulmuş olan bir bildiri üzerinde duracağız (3). Son olarak, nüfus artışıyla sosyo-ekonomik yapı arasında karşılıklı bir etkileşim bulunduğunu savunan yazarların örnekler vereceğiz (4, 5, 13).

Birinci görüş "Nüfus artışı sosyo-ekonomik yapıyı olumsuz etkiler" tezini ileri sürer. Bu görüş, gerek Malthus'un 18. yüzyılın sonunda ortaya attığı biçimsizle, gerekse 1950'lerde Yeni-Malthusçuların savunduğu biçimsizle geniş tartışılabilir ya da açıştı.

Malthus'un belli başlı iki varsayımı vardır:

1- İnsan nüfusu fırsat bulduğu zaman geometrik oranla artar.

TÜRKİYE'DE ÇOKÇA TARTIŞILAN, ÜZERİNDE ÇEŞİTLİ GÖRÜŞLER İLİERİ SÜRÜLEN KONULAR ARASINDA NÜFUS SORUNU DA VAR. KONU ÜZERİNDEKİ TARTIŞIMLAR, OLDUKÇA ESKİLERE DAYANIYOR. MALTHUS İSMİ GELİYOR AKILLARA HEMEN. MALTHUS'UN ÇAĞININ DÜZENİNİ AKLAYABİLMEK İÇİN YAPTIĞI ZORLAMALAR, BUGÜN YİNE DÜZENİN SAVUNUCULARININ ELİNDE KÖZ OLARAK KULLANILYOR. YENİ MALTHUSÇULARIN YANISIRINA, AYNI KONUDA BAŞKA GÖRÜŞLER İLİERİ SÜRENLER DE VAR. DR. CANER FIDANER, İKİNCİBÖLÜMÜNÜ GELECEK HAFTA SUNACAĞIMIZ YAZISINDA, BU GÖRÜŞLERİ TEKER TEKER ELE ALARAK, BİLİMSEL SOSYALİZMİN İŞİĞİNDE İNCELİYOR.

2- Besin kaynakları artışıysa, aritmetik bir oranla daha düşük düzeydedir.

Bu iki önermeden Malthus, bir gün besin kaynaklarının insanlara yetmeyeceği sonucunu çıkarır.

Malthus, adı ders kitaplarına dek girmiş, çok tanınmış bir kişi. Ancak genellikle kendi yapıtlarından okunmuyor da, adı ve savları dolaylı olarak duyuluyor. Bu savları ortaya atarken ileri sürdüğü kanıtlara bakmak, Malthus'un düşüncelerinin bilimsel dayanaklardan ne denli yoksun olduğunu ortaya çıkarıyor. Öyle anlaşılıyor ki, Malthus'un yapmak istediği, elindeki çok sınırlı bilgilerle, bütün zamanlar için geçerli evrensel bir nüfus yasası geliştirebilmek. Oysa her değişik toplumsal sistemde nüfus yasa da farklı olacaktır. Böyle evrensel bir yasa bulmak olanaksız. Malthus'un kanıtlarının incelenmesi de bunu doğruluyor.

TEMELSİZ GENELLEMELER

Önce birinci savını ele alalım. İnsan nüfusunun geometrik oranla arttığını kanıtlamak için Malthus dört rakam kullanıyor: Kuzey Amerika'nın 1790, 1800, 1810 ve 1820 sayımları. Bu sayımlardan artış hızlarını buluyor, böylece o dönemde Kuzey Amerika'nın beyaz nüfusunun yirmi beş yılda iki katına ulaşacak biçimde arttığını görüyor. Bu otuz yıllık nüfus artışına bakarak, "şu halde" diyor, "kültürel zaman nüfusun her yirmi beş yılda kendisini iki kat çoğaltacak şekilde geometrik bir dizide arttığı güvenle söylenebilir." Dipnotunda ayrıca şöyle ekliyor: "Bu ifade elbette sürecin her bir aşamasına değil, genel sonucu ifade bulmaktadır. Pratikte bu, bazen daha yavaş ve bazen daha hızlı olacaktır" (6). Malthus böylece dünya tarihinin dar bir kesiminde, belli bir bölgede elde edilmiş verilerden, yalnızca dört rakamdan "evrensel bir yasa" çıkarmaya çalışıyor. Aslında böyle bir "genel sonuç" olmadığını Amerika Birleşik Devletleri'nin daha sonraki sayımları kanıtlamaktadır (Tablo 1). On yıllık aralarla ABD'nin nüfusuna bakıldığında, nüfus artışının 19. yüzyılın başlarındaki hızıyla sınırlıdır. 1860'lardan başlayarak düştüğü görülmüyor. Rakamlardan anlaşılıyor ki, nüfus artış hızı kendi başına, bağımsız bir değişken değildir. Toplumdaki bazı değişiklikler, nüfus artışına da etkiler.

ENGELS'İN MÜDAHALESİ

Ancak Malthus'un yanlışlığını anlaması için böyle uzun bir süre beklemesi gerekli değildir. Elindeki verilere biraz daha dikkatli bakılabileceği için, nüfusun geometrik oranla arttığını evrensel bir yasa olmadığını görür. Bir yazısında Malthus, 1688'de dünya nüfusunun 800 milyon olarak düşünüldüğünü belirtiyor (6). Dünya nüfusu bu sayıya acaba her yirmi beş yılda iki katına çıkarmı olsaydı? Eğer bu düşünce doğru olsaydı, 25 yıl önce, yani 1663'te 400 milyon, 50 yıl önce, yani 1638'de 200 milyon kişilik bir dünya nüfusu olmalıydı. Bu hesap sürdürüldüğünde ilginç bir sonuç ortaya çıkıyor. 1688'deki dünya nüfusunun, 25 yılda iki kat artarak oluşabilmesi için, milattan sonra 1013 yılında yeryüzünde yalnızca bir kişinin bulunması gerekiyordu. Demek ki Malthus'un elindeki rakam, ileri sürdüğü "genel sonuç"una uymayan bir dünya nüfusu gösteriyor.

Tablo 1- AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNİN NÜFUSU (1790'dan 1960'a dek)

Sayım Yılı	Nüfus (X 1000)	On Yıllık Nüfus Artışı (Yüzde)
1790	3.929	-
1800	5.308	35,1
1810	7.240	36,4
1820	9.638	33,1
1830	12.866	33,5
1840	17.069	32,7
1850	23.192	35,9
1860	31.443	35,6
1870	39.818	26,6
1880	50.156	26,0
1890	62.948	25,5
1900*	75.995	20,7
1910	91.972	21,0
1920	105.711	14,9
1930	122.775	16,1
1940	131.669	7,2
1950	150.697	14,5
1960	179.500	17,6

Kaynak: (7, s. 33)

Malthus'un ikinci önermesinin, besin kaynaklarının artması oranında da altında bir hızla arttığı olduğu değişmiştir. Malthus'un bu savının kanıtlarının yanlış olduğunu göstermeye olanak yok. Çünkü Malthus'un bu savını doğrulayacak hiç bir kanıtı yok. Az önce söz geçen makalesinde bu konuda söz ederken, besinin azaltıcı ve artırıcı bir takım etkileri taşıyor ve hiç bir sayımla örnek vermeden şöyle diyor: "En gayretli yetiştiriciler bile gelecek iki yüzyıl içinde bu ülkedeki (İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya) her çiftliğin şimdi yetiştirdiği yiyeceğin ortalaması olarak seks katını üreteceğini ve hele bu artış hızının, her çiftliğin halen ürettiğinin 500 yıla 20 kat fazlasını ve bin yıla 40 kat fazlasını üretecek şekilde süreceğini pek düşünmez. Ancak bu bir aritmetik dizidir ve doğal nüfus artışının geometrik dizisiyle (...) kıyaslanamaz kabul etmez" (6). Ciddi olduğu gibi, Malthus bilimsel hiç bir kanıt ortaya koymadan, bu iddia olumsuzca "en gayretli yetiştiricilerin" tanıklığıyla karar verir. Bu karar Engels şöyle karşı çıkarıyor: "Toprak alanı sınırlıdır. Bu çok doğru! Bu toprak yüzeyinde tahdam edilecek toprak, nüfusa birlikte devam artar. Hatta tutulmuş ki, emekleki artışın neden olduğu verim artışı her zaman emek artışına orantılı olarak artmıyor olsun: Gene de üçüncü bir öğe vardır ki, bu, kuşkuyla ilişkilendirilmeye değer emek vermedikleri ve ilerlemeler, emek nüfus kadar hızlı ve onun gibi kesintisiz olan bilimlerdir." (8, s. 70)

YENİ MALTHUSÇULAR NE DİYOR?

Malthus'un bu derece dayanaksız görüşlerinin 19. yüzyılın başında İngiltere'de geniş bir etkinlik alanı bulabilmesi, o dönemin toplumsal gerçekliğiyle yakından ilgilidir. Ancak bu konu, bir başka yazının konusu olmalıdır. Biz bu noktayı, Malthus'un yazılarının asıl amacının; İngiltere'deki Yoksullara Yardım Yasası'nın kaldırılması olduğunu söyleyerek geçelim.

JNU ÜZERİNE

Malthus'tan söz edip de Yeni-Malthusçular anmamak olmaz. Yeni-Malthusçuluk, Malthus'tan çok farklı bir dönemde, yitmiş yüzyılda, dünya koşullarının artık çok değişmiş olduğu yıllarda ortaya çıktı. Artık sorun, "Yoksullara Yardım Yasası" değil, az gelişmiş ülkelerde görülen hızlı nüfus artışıdır. Bir yazar, bu akım için şöyle diyor: "Malthus'un zamanının İlerci sınıflarına karşı kullandığı başka teorik silahlar, çitlanıyor ve günümüzün İlerci sınıflarına karşı kullanılıyor." (8, s. 44). Gerçekten de Yeni-Malthusçu kuramlar, eskiden pek farklı değil. Örneğin Paul Ehrlich, "Nüfus Bombası" adlı çok okunan bir kitabında, dünya nüfusunun iki kat olma süresinin gittikçe küsaldığını, son yıllarda bu sürenin 35 yıl gibi göründüğünü yazıyor, her otuz beş yılda nüfus iki kat artacak olursa 900 yıl sonra yeryüzünde 60 milyar kişinin bulunacağını, bu yüzden dünya yüzeyinde her metre kareye yüzden fazla insan düşeceğini hesaplıyor. (9, s. 4). Bu hesaplama ve varsayımların, sosyo-ekonomik koşullar değişikliğinde nüfus artış hızının da değiştiği gerçeğini gözardı ettiği açıkça görülüyor. Ehrlich, nüfus artışı olgusunu, toplumdaki etkenlerden yalnızca birisi olarak düşünmüyor, herşeyi belirleyen temel değişken gibi ele alıyor.

Dünya nüfusunun ne kadar olmasa gerektiği konusunda, Yeni-Malthusçular oldukça kararar. Bir yazar, "Dünyanın rahat yaşanır bir hale gelebilmesi için 1930'daki nüfusu, yani iki milyar insanı barındırması gerektiğini" savunuyor. Bir başka yazara göre, "yapılan araştırmalar mevcut bütün kaynaklarıyla dünyanın en fazla 6 ila 8 milyar insanı barındırabileceğini göstermektedir." (10, s. 107; 11, s. 181). Bütün bu görüşlerdeki ortak yan, üçüncü dünya ülkelerinin içinde bulundukları az gelişmişliklerini yalnızca nüfus artışı etkenine bağlama eğilimidir.

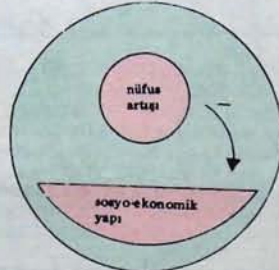
NOFUS ARTIŞI HERŞEYİN ÇÖZÜMÜMÜ?

İkinci görüş: "Nüfus artışı sosyo-ekonomik gelişmeyi olumlu yönde etkiler" diyor. Bu düşünceyi savunan bir örnek olarak, Akdeniz Sabri'nin bir kitabının tartışacağıız. Çağımızda Nüfusun Önemi ve Türkiye'nin Nüfusu (2). Bu kitabında yazar, sosyo-ekonomik gelişmenin temel nedeni olarak nüfusu gösteriyor, dünyada şimdiye dek görülen kimi gelişmeleri nüfus artışına bağlıyor. "Son araştırmalar göstermiştir ki, Avrupa'da 19. yüzyılda gerçekleştirilen ve Hindistan mületerinin dünya hakimiyetini sağlayan Sanayi Devrimi'nin temel nüfusa, bazı ülkelerdeki hızlı nüfus artışına dayanıyor. 19. yüzyılda sanayinin başlıca ve en önemli etkeni nüfus oldu" diyercek çok daha önemli etkenleri geri plana atıyor (2, s. 9)

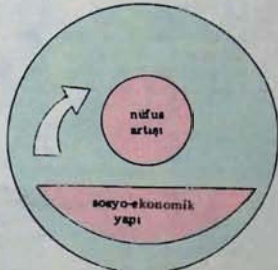
İlginçtir, Malthus gibi Akdeniz Sabri de sınırları kısıtlamak için Amerika Birleşik Devletlerinin nüfusa bakıyor, aına bambaşka bir açıdan. Dıyor ki: "17. Yüzyılda kocaman Kuzey Amerika kıtasının ucuna illip bulunmuş birkaç yüz binlik beyaz Avrupalı karına hindî eti ve misur buğdayı ile kit ksanatı doyurabildiği için Allah'a şükran günün düzenleyecek ve minnettarlığını sunacak dercede duygulanıyordu. Öyleyse azlık vesikintı çökmüştü. Bugünün mayın 210 milyonu aşan ABD, nüfusunun üç katından çoğunu yediriş güydirebilecek bir üretim yapılabiliyor; birlerce çeşit yiyecek maddesi yetiştiriyor. ABD bu bolluğu, bu gelişmesini genis toprağı ile eği göstermiş bir artış gösteren nüfusa borçludur." (2, s. 26-27).

Beri süzden ikinci bir düşünce de, az nüfusun kalkınması engellediği yolunda: "Kanada, Birleşik Amerika'dan daha büyük, ayrıca maden, tall kaynaklar bakımından da çok zengin, üstelik sanayileşmiş, bolluk içinde bir ülkedir. Ama ABD bir dev sayılarak, Kanada'nın dünya devletleri arasında pek önemli bir yeri yoktur. Neden? Neden çok basit: Nüfusu azdır." (2, s. 31)

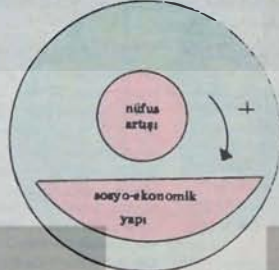
Burada hemen akla gelmesi gereken bir nokta var. Birlikte arıan iki değikenden birisi, mutlaka birleştiren sonucu değildir. Acelelikle ve kolayca kaçma, çoğunlukla gerçekte ilgisiz olmayışı bir takım neden-sonuç ilişkilerinin var sanılmasına yol açar. Akdeniz Sabri'nin de böyle bir yanlış düştüğü kolayca görülebilir.

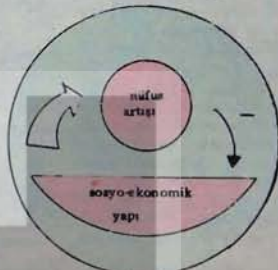
Birinci görüş: Malthus

Üçüncü görüş: T.Mardol

İkinci görüş: S.Akdeniz

Dördüncü görüş: Uralina, Gusevaty

Şekil.1.

Kalabalık ülkeler, aynı zamanda kalkınmış ülkeler, o halde nüfus artışıyla kalkınma da artar diye düşünilebilir için altında elimizde hiç bir kanıt yok.

Bundan daha önemli, kalkınmada toplumun üretim biçimini değiştirmek, şu ya da bu etkenin tek başına sorumlu görmesi, belki alle sohbetlerinde dillenebilecek, ama bilimsel geçerliliği olmayan önerilere sonuçlanır. Akdeniz Sabri'nin düştüğü durum da aşağı yukarı bu oluyor. Ancak bu düşünceye katılan başkaları da yok değil. Örneğin, Osman Nuri Koçtürk şöyle diyor: "Türk toplumunun en verimli yatırım sahması hiç şüphesiz ki gene çocuk olacaktır. Türkiye 100 milyon insanı Amerika'da olduğu gibi istatin hallet seviyesine uygun bir şekilde besleyip yaşatabilecek imkanlara sahiptir." (2, s. 172)

AŞIRI DETERMİNİZM

Üçüncü görüş ise "Sosyo-ekonomik yapı nüfusa belirler. Nüfus artışı gerikalmış ülkeler için bir zorunluluktur ve kalkınmaya olumsuz bir etkisi olmaz" diyor. Başka düşüncelerle birlikte bu görüşleri de içeren bir bildiri, 1978 Sağlık Kurultayı'na sunuldu. Tahire Mardol'un hazırladığı bu bildiriyle biraz yakından incelemek gerekiyor. (3)

Önce yazarın sosyo-ekonomik yapı ile nüfus artışı arasındaki ilişkili nasıl değerlendirdiğine bakalım. Yazar diyor ki: "Toplumsal eşitsizliğin olduğu ülkelerde en yoksul sınıfların doğurması, toplumsal bir zorunluk olarak ortaya çıkmaktadır" (3, s. 8). Yani, bir başka deyişle, bu ülkelerde sosyo-ekonomik yapı, nüfus artışının hemsini belirler. Ya nüfus artışının sosyo-ekonomik yapıyı etkilemesi ne biçimde ortaya çıkıyor? Bu sorunun yanıtı yazarın bir yerinde şöyle veriliyor: "Gerçek kalmış ülkelerde balık beslenme biçiminde etkileyen birinci unsur, nüfus artışı değil, bu halkların beslenmesi olanın etkeni karmadır. Örneğin, (3, s. 6) Yani, yazarın göre nüfus artışının pek öyle olumsuz etkileri yok. Ancak nüfus artışı azalma ya da azaltılmaması bir takım sonuçları olur mu? Şöyle diyor yazar: "Varolan sosyo-ekonomik koşullarda nüfus artışıyla yaşam ve yiyecek üretimi artan olsa, bunun nimetlerinden yoksullar değil, gerikalmış ülkelerde üretim ilişkilerini denetleyen egemen sınıflar yararlanır." (3, s. 4). Aynı düşüncede bir başka yerde yine karımıza çıkıyor: "... bu toplumlarda (gerikalmış kapitalist ülkeler), varolan sosyal eşitsizlik sür-

düçte, bu sınıfların nüfusu artmayıp azalma bile, yoksulluklarının sonu gelmeyecektir." (3, s. 9) O halde çare ne olabilir? Yazar şöyle öneriyor: "Değişmesi gereken şey, tüketimin değil, üretimin insan gereksinimlerine denk düşeceği biçimde düzenlenmesini engelleyen kaynaklar üzerindeki nüfusiyet tazzıdır." (3, s. 5). Yani nüfus artışı az da olsa çok da olsa, yoksulların somutduruyor, bu sınırlar, kalkınmalar durumlarında bir değişiklik olmaz.

Bilinçli gibi, iki kavram arasında etkileşim varm, tek yönlü bir ilişki olmaz. İşe birid etekini etkileyen, mutlaka diğeri de birinciyi etkiliyordu. Mardol, nüfus artışı ile sosyo-ekonomik yapı arasında ki etkileşimin bir yanını anlatıyor. ama diğeri yanını (azdır) düşünmüyor. Böylece nüfus artışı, sosyo-ekonomik yapının doğal bir sonucu, bir uzantısı sayılıyor, kendi başına düşünilebilecek bir kavram olmaktan çıkıyor. Nüfus artışı sosyo-ekonomik yapının bir bölünüsü olarak algılanmışından, düzen değişmişden nüfusun yokullarına yarrama olarak planlanılamayacağı düşüncesi ortaya konuyor. Bu görüşün eleştirilisi ya yazımızın ikinci bölümünde ele alınacak.

KAYNAKÇA:

- 1) Onar, Sunday Nüfuslüm Sınıflığı, Hacettepe Ünversitesi Yayınları, D-17, 1972, Ankara.
- 2) Akdeniz, Sabri: Çağımızda Nüfusun Önemi ve Türkiye'nin Nüfusu, Tür Kültür Yayını, 1977, Ankara.
- 3) Mardol, Tahire: Geri Kalmış Ülkelerde Nüfus Artışı ve Beslenme, 15 Mart 1978 Günü Sağlık Kurultayına sunulan bildiri, basılmamış metin, Ankara.
- 4) Uralina, D.: Nazizm and Birth Control Nüfus Çözümleri Bilimsel Bakışlı Yıllık Konferansında sunulmuştur, Avestrobya, Astoria, 1977.
- 5) Uralina, B.: Contemporary Problems of Population Growth, International Affairs, Mart 1977, s. 106, Moskova.
- 6) Malthus, Thomas: Nüfus İhtası Üzerine İleri Bir Görüş, 1824 (1830) (8) numaralı sayfağın içinde, New Jersey.
- 7) Marx, K., Engels, F.: Nüfus Sorunu ve Malthus, Sol Yayınları, İstanbul 1978, Ankara.
- 8) Ehrlich, Paul: Population Bomb, Ballantine Books Inc., Mart 1971 (1) (bk başka Mayıs 1968), New York.
- 9) Dumont, Rene: Uçurumun Kıyasızlığı Dünyamız, Varlık Yayınları, Nisan 1978, İstanbul.

TEKSTİL İŞÇİLERİ GREV YERİNDE SALDIRIYA UĞRADI

İşçi sınıfının mücadele örgütleri için boş bir hiyerarşik kademelenmeden ibaret değildir. Örgütlenme biçimiyle özüyle ilkesel bir bütünlük taşırlar.

Örgütlerin niteliğini geliştiren, onları gerçek birer mücadele aracı haline getiren bu ilkesel bütünlüktür ve burjuvazinin saldırı hedeflerinden en önemlisi olagelmıştır. Kaba kuvvet, baskı ve zorla elde edemediklerini, dolaylı yoldan, oyunlarla, dolaplarla elde etmek de burjuvazinin saldırı biçimlerinden biridir. İşte bilimsel sosyalist örgüt anlayışının ilkelemlerini tahribe yönelik saldırı biçimi bu ikincisi olmaktadır.

Burjuva ideolojisi, onun ikidüzlüklük ve sahtekartlığa dayanan mücadele anlayışı işçi sınıfı örgütleri içinde zemin bul-

maya çalışıyor ve bir kere bulunca ilkelemlerini yerini almaya başlıyor.

Bugün Tekstil Sendikasında yaşanan budur. 26 Temmuz'da yapılacak Tekstil genel kurulu, aşağıda kısa bir manzaranın vereceğimiz durumdaki çıkmanın bir adımı olacaktır. İliksiz, burjuva politikacılarına özgü mücadele yöntemleri sendikal mücadelenin bilimsel ilkelemlere dayalı yöntemi karşısında iflas etmeye mahkumdur.

TEKSTİL Genel Merkez yöneticilerinin tabandan kopuk, uzlaşmacı ve girakçı tutumu işçiler arasında merkez karşı muhalefet hızla güçleniyor. Çeşitli şube ve işyerlerinde Genel Merkez yöneticilerinin bu nitelikleri açık olarak görüldü. Sendika yönetiminin elterinde tutanak isteyen Merkez yöneticileri, kendilerine muhalif olan şube yöneticilerini hangi görüşte olursa olsun görevden alarak, şubeleri feshederek, kongreleri iptal ederek ayakta kalmaya çalışıyor. Her türlü anti-demokratik yöntemi kullanmayı meçru gören TEKSTİL merkez yöneticileri kendilerine muhalif olan işçileri parçalamak için de çeşitli oyunlara başvuruyorlar.

MUHALEFET Mİ? PROVOKASYON MU?

Farklı görüşler taşıyan gruplar arasında çatışma çıkarmak, provokasyonlar sağlamak bilinen eskil bir yöntemdir. Ama hâlâ geçerli olabildiği görülüyor.

Bir süre önce TEKSTİL Beyoğlu Şube Kongresinde meydana gelen olaylar hâlâ bir çözüme ulaşmadı. Genel Merkez'e muhalif grupların birliği yolunda harcanan bütün çabalar, özellikle TİP'li işçilerin girişimleri Beyoğlu Şubesi eskil şube başkan vekili Hasan Uzun ve arkadaşları Habîl Şahin'in gayretleriyle önlenildi. Genel Merkez'in Beyoğlu Şube yönetimini meçru saymaması üzerine TİP'li işçiler yeniden girişimlerde bulundular. Kendilerinin "İlerlemeci olduğumuz" söyleyen, içlerinde Hasan Uzun'un da bulunduğu grup anlayışmaz bir tutumla bu girişimin de başarıya ulaşmasını önledi.

Olaylar bundan sonra daha da büyülmeye çalışıldı işçiler arasında eskil her türlü bölünmenin, tasfiyeciliğin gelişmesini ve düşmanlık yaratılmasından sonra çıkartılan burjuvazi ve adamları da bu gelişmelerde boş durmadılar.

Bir süre önce Şişli'de Neyir Fabrikası temsilcisi fabrikadan çıkartılan Hasan Uzun'un içinde bulunduğu bir grubun saldırısına uğrayarak dövüldü. Bunun kemikli çatladı. 1. Levem'te Philips Fabrikası karşısında içlerinde TİP üyelerinin de bulunduğu bir grup tekstil işçisine bir otomobilden ateş açıldı.

TEKSTİL Üyesi ve DGM'ye karşı dirençte işten atılmış ve halen işsiz bul-

nan bir işçi oturduğu kahvede saldırıya uğradı ve dövüldü.

TEKSTİL İŞÇİLERİ GREV YERİNDE SALDIRIYA UĞRADI

Kesil bir süre önce Tekstil Sendikasında örgütlenen ve toplu sözleşme görüşmelerinde uzlaşmazlığa giderek greve başlayan GENÇLER işyeri işçileri bölgedeki çeşitli fabrikaların işçileri tarafından ziyaret ediliyor. GENÇLER işçilerinin grevini ziyarete giden TEKSTİL işyeri SUNJİT işyeri temsilcisi, Hasan Uzun, Habîl Şahin ve arkadaşlarının saldırısına uğradılar.

Saldırgan Hasan Uzun "Derhal grev yerinin boşaltılmasını söyleyen SUNJİT işçilerinin hiçbir yere girmeyeceği" fetvasını da verdi. Grevli işçiler ve ziyarete gelen Sunjüt işçileri grev yerini boşaltılmayınca bu kez Hasan Uzun, Sunjüt temsilcilerinin dışarı çıkmasını istedi. Grev yerinde işçiler arasında kavga çıkmasının grevi olumsuz etkileyeceğini ve böyle birşeyin ancak patronun işine yarayacağını söyleyen Sunjüt işçi temsilcileri dışarı çıkınca da Hasan Uzun ve adamları sopalarla üzerlerine saldırarak dövüldü. Daha sonra Grev yerinde asılı bulunan "Örgütülü Birleşik Güç Yenilmez" pankartını indiren saldırganlar olay yerinden uzaklaştırıldı.

Sunjüt işçilerinin grev yerine atılan "Örgütülü Birleşik Güç Yenilmez" pankartı grev komitesi tarafından tekerar asıldı.

Geçtiğimiz günlerde sona eren TEKS-TİL Genel Merkez yöneticilerine karşı açık grev içinde Tekstil Beyoğlu Şube yönetiminin elinde tutan "İlerlemeci" grupla birlikte Hasan Uzun da vardı. Antidemokratik, tasfiyecil yöntemine karşı açık grevlinin içinde olmakla, kendiyi aynı düşünceli paylaşmayanlar üzerlerine saldırılar düzenlemenin nasıl bağdaştırıldığı tekstil işçileri arasında da merak konusu. Bu merak ancak "İlerlemeci" Hasan Uzun ve her zaman birlikte olduğu "meslektaşları" Habîl Şahin'in kişilikleriyle açıklanabilir.

Tekstil Sendikasının içinde bulunduğu bunalımı aşmanın yolu, sendika içinde birliği sağlayacak bileşimli demokratik bir yönetim oluşturulması ve sendika içi demokrasinin hayata geçirilmesidir.

İSTANBUL GAZETELERİ İÇİNDE EN ÇOK RESMİ İLANI MAOCU CERİDE ALIYOR

Türkiye gazeteleri içinde günlük tirajları 50 bin aşan topu topu 6 gazete var. Bunlardan İzmir'de çıkan ve 54 bin satan Yeni Ayr dışında kalanları İstanbul gazeteleri. Ankara'da çıkan gazeteler içinde günlük tirajı 4 bin 500 ü aşana yok. İstanbul'un 5 büyüğü ise arayla Hürriyet, Günaydın, Terciman, Milliyet ve Cumhuriyet.

Bu beş gazetenin resmi ilan gelirleri çok daha az satan, topu topu 5 - 10 bin dolayında satan bir dizi mağçı, kafatasçı gazetesinin resmi ilan gelirlerinden düşük. 1977 yılı rakamlarına göre, İstanbul gazetelerinden 2 milyon 800 bin lira üstünde resmi ilan geliri alanların üstelik şöyle:

Aydınlık	2	Milyon 842 bin lira
Bayrak	2	933 "
Millet	2	926 "
Cumhuriyet	2	887 "
İstanbul	2	870 "
Son Havadis	2	863 "
Günaydın	2	825 "

Listeden görülebileceği gibi en çok devlet desteği gören gazetelerin başında ırkçı-kafatasçı bir gazete gelmektedir. Aydınlatıcı gazeteler kam ömrü boyunca listede görülen ötekil mağçı gazetelerin resmi ilan gelirlerini geride bırakmayı başaramamışlardır.

Öte yandan İstanbul gazeteleri içinde günlük tirajları 2 binin altında olan 7 gazete bulunmaktadır. Bu gazeteler de bir aylık günlük tiraj ortalamalarına göre şöyle sıralanmaktadır:

Narman	1	426
Günlük Ticaret	1	315
İstanbul Postası	1	311
Olaylarla Yenilgin	1	270
Jamanak	1	192
Tünaydın	1	176
Politika	1	113

Bu listeden görülebileceği gibi İstanbul gazeteleri içinde günlük tirajı en düşük olan gazete Politika'dır. Günde ortalama bin dolayında satışı olan ve artık kapalı devre çıkmaya başlayan Politika'nın yıllık resmi ilan geliri ise 1 milyon 956 bin liradır. İstanbul gazetelerinin resmi ilan gelirlerini ve günlük tirajlarını bir araya getiren böyle bir araştırma gerek ilan gerekse tiraj bakımından uçlarda verdiği için; sonuçları dikkat çekmektedir.

YARIŞ, AMA KİMİN İÇİN?

Ömer F. AYDIN

15.7.1978 tarihli Cumhuriyet gazetesinde İhan Selçuk'un tutanaklarına do-lu bir yazma yapıldı. Örgütü sosyalist hareket ve İdretin de kamalamayı amaç-layan; yetkili bilinc düzeyine ulaşma-mış, sol eğilimli kişiler etkileyelebilecek bu yazı üzerinde durmakta yarar var. Unutmamak gerekir ki: "Burjuva İdeolo-jisi, işçi sınıfına, işçi sınıfının müstak-kimlikli doğru mücadelesinden aptarıl-mak, işçi sınıfının müstakliklerinden tecrit edilebilmek için zaman zaman "radikal", "İlerici" kışkırlara ortaya çı-kar. Burjuva İdeolojisinin bu "örüntü" saldıran, ideolojik mücadelesinin daha zor-lu koşullarda daha büyük bir üstünlükle verilmesini gereklilendirir.

Burjuvazinin egemenliği, hiç bir za-man, yalnızca devletin elindeki güçlere, katkısız ve doğrudan bir sermaye İdeolo-jisi etkinliğine dayanmaz. Burjuvazi-nin egemenliğinin önemli dayanaklamam-bizi de önce işçi sınıfına sonra da işçi sınıfının yanında yer alacak köstle-lerdir. İttihaf İdeolojiden uzaklaştrabil-mek için kurulan "radikal" hasta "İle-rici" hareketlerdir. Bilimsel sosyalist dü-şüncesinin dışında kalan, dolayısıyla doğ-rudan doğruya burjuvaziden kaynak-lanan bu tür görüşlere karşı mücadele, sosyalist harekette büyük önem taşımak-tadır. (1)

Bu kasa alınmadan sonra yazıyı İdeolo-jimize geçelim. Sayın Selçuk'a göre, soldeki bölünmelerin, tekleşmenin ne-denli su. Hayatın değişen düşen bir takım "müçl mahall" sosyalist İderler var. Bun-lar çocuklar gibi birbirlerine küsmüşler. Öğrendiler de onlara bakıp tekleler ku-ruyorlar.

Senaryoyu böylece düzenledikçe sonra, "hayatın içinden" desenler izli. Selçuk. Suçlu kim? Yanıt sorunun içi-nin. Üstelik bu tekleler emekçi halk karnesinde örgütlü ç lğm lar da yapı-yor, yüzümeylece kağıt üstünde şunu bunu suçlama yarışına başlıyorlar.

Birkez örgütlenme çabamın yapan, böyle bir gereklime duyan "tekle" yok. Gerçek teklelerin amacı örgülen-mek, örgütlerle birlikte İktidam yürütmek değil. Yazılan, doğanları, tavırları ile bu-nu açık açık söylüyorlar. İkincisi TTP kuruluşunun üzerinden iki sene gibi kısa bir süre geçtikten sonra 250'ye yakın yerde örgütünü kurmuş, seçimlere katıl-mış, radyoda televizyonda, alanlarda sosyalizmle sesini duyurmuş bir örgüt. Büyümelele analizsiz sürüyor. Elbet-te bunu AP'nin ya da CHP'nin örgütlen-mesine alamet karşılamasının sonuç fark-lıdır. Ama buca saldır, buca dışı-mağlıca kazanı başarılmış bir iş olduğu-

nu düşülmüştür, anlamı ve değeri artar. Unutmaması gereken bir başka şey de: "sosyalizme giden yolum, dikensiz bir gül bahçesinden geçmektedir." (2)

Yine sayın Selçuk'a göre, "kuruluşu nereden unudadır." "İlerici" sosyal-yalizm", "kahrolsun Sovyet sosyal em-peryalizm", "başmazlık-demokrat ve sosyalizm arası: bir bütündür." vb. di-yenler kafa kafaya verdi mi her iş çö-sülür. Yetkili bu düşüncedekilerin İdretini yapan "müçl mahall" lar ço-cukluğu barışın. Eger gerçekten böyle düşünülüyor, böyle bir sonucun gerçekle-şebileceğine inanıyorla süküniz yok. Ömrü boyunca boş boşuna bekleyecek demektir. Burjuvazinin enjekte ettiği ka-lıplara düşülmünün kolaylık ve rehabe-tine danılır, İdret bir hayal kurduğuna uğramaya da alışmalıdır.

Fazla bir araştırma yapmaya gerek yok. Gazeteleri İdeolojiler bilimler Fran-sa, İtalya, İspanya, Portekiz vb. ülkeler-de seçilmiş katanın sol etkisi 10 dan fazla parti ve seçimlere katılmayan-ızın böyle bir düşüncesi de olmayın-sızın böyle sol grup vardır. Ne deriziz say-ın Selçuk, bu ülkelerdeki seçli-başlı (patron, mahall) İderleri de birbirlerine küsmüşler midir?

DISK ile TTP'nin düzenlediği miting-leri karşılamış sayın Selçuk. DISK bir meydan iki yüz bin kişi toplarken, seçim mitingine iki bin kişi toplama-yanlar kimler, diye soruyor. Bir sendika ile bir partinin toplantılarını karşılamak sonuç çıkarılmaya çalışıldığı ilk kez görüyoruz. İyiki Fenerbahçe her hafta stadı ekle bin kişi toplarken, diye başla-mamız. Parti toplantısı ile, sendika top-lantısı arasındaki farkı bile kavrayama-yanların bu konularla yazı yazarken bir-az düşünmeleri gerekir.

Hele hele, sözde İderlerden gelen ve anırları utanırlı hale gelmiş kadar genişlet-ilen seçimler, arşın ve soldan ötülen dışmanlık duruşlarıyla boğuşa boğuşa seçime katılmış, tüm olanaklarına kazan çok başarı bir seçim kampanya-sa yürütmüş bir parti ise bundan söz ederken en azından daha dikkatli olmak gerekir.

Diyarbakır İkyönetim mahkeme-sinde kendisine sorulan bir soruya TTP'li Niyazi Telsin'i verdiği yanıt İnkü-dür.

- Memleketi İkiye bölecekmişin, öy-le mi? diyenlere,
- Memleket huyar mı ki İkiye-böle-yim, demiş Niyazi Usta.

Sayın Selçuk ne de ola ki bu ra-dam. Hayran değil, baklara tepesizine benzem-iş solda ki İderim. Elterinde bıçaklar-la bu İatlıy dillim dillim bölen bir takım İnanlar düşüyor. Ekonomik, sosyal, si-

yasal pek çok yönlü olan bir olguyu sıkı-yönetim yapıcının mantığı ile çözüme kalkaramız sonuç böyle olur. Size de sıkıyönetim avcılarından başkası İnan-maz.

3-4 senedir moda olan ama hangi bi-limsel araştırması ya da anketle dayanı-larak bulunduğu açıklanmayan bir ta-biri var. Solda bir milyon oy'un verildiğinden söz ediliyor. İşte bölümlüğü için acele duyulan tati bu. Hayali bir İatlıy hayali bıçaklarda bölmek Şarfo ya yakı-şıyor belki ama size hiç yakışmıyor say-ın Selçuk.

Burada önemli olduğuna İnanıldığı bir noktaya değinmek İstiyoruz. Çünkü bir milyonluk oy mantığı İdras da buca dayandırılıyor. TTP bundan 13 yıl önce üç yüz bin dolayında oy alırken sosyal-istlere olduğu İnsar, İllim meraklan-dan, İtkili düşüncelerine kadar uzanan bir tabana da yaslanıyordu. Yine o gün-lerde CHP'nin İtkidar olma şans hiç yoktu. Bütün bunları bir kenara İterek, 12 Mart ta İnanlar ezildi, İderim en az üç İnkü artırmış diye mantık yürütme-nin İddiyetle başlasacak yanı yoktur.

Bazı orduarda her tabura bir gene-ral düşer, her genyalı bir amiral. Sosyal-ist İstemde İderlik işi buca döndü. Bir kez İderoldun mu, sonuna dek İderim.

diyor. Bu suçlamamın Berlinguer, Marc-hala gibi yabancı İderleri de İlamayabi-leceğini belirtmek sözü Lenin'e İunak-lam. "Partinin IX. Kongresinde (Nisan 1920) İderlerin İktidarlığına, -İlgar-şlye- vb. Karşı dikkat İtkim lar mu İale-fer var. Demek ki İtkim İderleri bu -çocukluk hastalığı- bu sol konumlan-denen şey, yeni bir şey değildir ve o ka-dar korkulacak birşey de değildir." (3)

N İnkem'in Mr.Lorenzo için söyle-diklerini biraz değıştirmek İyinelemek İ-terim. "Biraz da ekonomi-politik sayın Selçuk. Biraz da ekonomi-politik sayın Cumhuriyet gazetesi-nin ekonomi sayfasını gözle bir karıştırıp, İttihaf İdeolo-jisiyle çevre İterik." (4)

"Biz İtkiler, kendileri hakkında ne düşündüklerine ve söylediklerine göre değil, teorik sorunları nasıl çözdükleri-ne, kaşadılarını, çözümlerine ve İdey-İderlerine nasıl İtermiş ve İtermekte olduklarına göre yazılmamız." (4)

- (1) - Metin Çuhaoğlu, Yurt ve Dünya , sh. 410 Sayı:9
- (2) - Behice Boran
- (3) - V.I.Lenin, Sol Komünizm, Bir çocukluk Hastalığı, sh.41 Sol Yazmaları
- (4) - V.I.Lenin Collected Works, Vol.14

Yidaş'ta çember kırılıyor

1973 yılında, kurulma çalışmaları, CHP-MSP Hükümeti tarafından kredi verilmesi nedeniyle kapanmakta karşı karşıya kalan Yidaş İplik fabrikasının daha sonra T.M.C Hükümeti tarafından verilen 50 milyon TL kredi ile yeniden montaj çalışmalarına başlandı. 1975 yılında montajı tamamlanan fabrikada İretime geçilmeden, san Teksit sendikası ile yapılan gizli anlaşmayla birlikte sözleşme İmzalandı ve her yıl için 20 TL verildi.

İşyerindeki çalışma koşullarının kötüleştiği de bu sözleşmeye eklenince işçiler çeşitli zamanlarda direniş, yemek boykotları ve işi yavaşlatma eylemleri ile tepkilerini gösterdiler. Bunun sonucunda Teksit yeni tedbirler almak zorunda kalmış ve sendika şube başkanını görevden almıştı. Yerine atan ve daha sonra da usulsüz seçimlerle genel merkezi tarafından başkan olarak seçilen Nejet İnanıoğlu, Çukurova İplik Fabrikası patronu tarafından kurdu-rulmuş TÖM-İŞ sendikasının başkanıydı. Ancak bu oyun da tutmadı ve Yi-daş işçilerinin mücadelesi durdurulamadı. Yidaş işçileri 1 yıllık bir çalışma sonunda DISK çatısı altında toplandı ve 1 Şubat'ta İtizen toplu sözleşme döneminde yetki beyanında bulundular.

16 Mart günü yapılan ve MİSK'e bağlı Türk Mensucat ile Teksit'in de katıldığı İrade beyanında Teksitli oyların çoğunluğunu almasına karşın alt çoğun-luğu sağlayamadığından durum mahkemeye İnkil etti. Bu arada Yidaş'ta işçi kırımı da başladı. DISK İyesi işçiler tenha yollarda kısırlarak dövülmeye, yoğun olarak oturdıkları köylere servisler gönderilmeye başlandı. Bunlar da yetmeyince işçilerin kendi paralarını tuttukları servis otobüsü kurşunlan-dı.

Bütün bunlar Yidaş işçileri İyıldarmadı. 6 Haziran günü Mahkeme kararıyla İkinci defa yapılan seçim sonucunda Teksit'e çıkan oylar büyük ölçüde arttı. Tüm baskılara karşı Yidaş işçilerinin mücadelesi sürüyor ve sonuna kadar da sürecek.

EMPERYALİZM, ONULMAZ DİRDİNE ÇARE ARIYOR

Rüstem DEMİRCİ

Emperyalist-kapitalist sistemin 'kalbur üstü' yedi ülkesinin devlet ve hükümet başkanları geçtiğimiz haftanın başında Federal Almanya'nın başkentli Bonn'da bir araya geldiler. Bu toplantı Bonn Zirvesi olarak anılacak. Kapitalist sistemin içinde bulunduğu ve gittikçe derinleşen ekonomik bunalım dolayısıyla Zirve'ler bir siredir adlarına yakışan ciddiyetle ağırlığıyla birlikte yıllık olağan toplantılar balin almaya başladılar. Bonn, 1975'ten sonra yapılan 4. Zirve odayor. Şöyle bir sırasıysak, 1975'de Rambouillet, 1976'da Porto Rico ve 1977'de Londra.

NİÇİN BULUŞUYORLAR?

Zirve'ler Fransa Devlet Başkanı Valery Giscard d'Estaing'in girişimiyle başlatılmış. Yedi büyük kapitalist ülkenin en üst düzeydeki temsilcileri ekonomik bunalımın derinleşme karşılıklı anlayış ve işbirliği ışığında karşılaşılabilecek ortak önlemlerle çare arayacaklarını söylüyorlar. Zirve'lerin resmi gerekçesi bu. Yani, 'ekonomik bunalımdan kurtulmak'. Bu gerekçe artık iyice can çekişmekte olan bir sistemin en güzide temsilcilerinin bir araya gelişini açıklamada yetersiz kalıyor. İki yönden, Birincisi, bu ifade biçim olarak eskik, ikincisi de anılan aşamadan yanlış. 18 Temmuz tarihli Le Monde gazetesi, Bonn Zirvesi haberini verirken şu başlığı atıyordu: "Yediler dünya ekonomisini canlandırmaya kararlı olduklarını açıkladılar. Bu başlığa bakılırsa yedi büyük kapitalist ülkenin dünya ekonomisine yararlı olabilmek için zahmet edip bir araya geldiği düşünülebilir. Yani ABD den Bay Carter, Japonya'dan Bay Fukuda, Federal Almanya'dan Bay Schmidt, İngiltere'den Bay Callaghan Kanada'dan Bay Trudeau, Fransa'dan Bay Giscard ve İtalya'dan Bay Andreotti bu denil insanı bir amaç için işlerini gücünü bırakıp Bonn'da buluştukları. Gerçek hiç de öyle değil. Daktyosunuz, ekonomik görüşmeler arasında hep yukarıda anılan yedi ülkenin sorunları üzerinde duruluyor. Emperyalist liderlerin herşeyden önce kendi ekonomik sistemlerinin içinde bulunduğu bunalım dolayısıyla ortak bir toplantıyı gerekli gördükleri ortaya çıkıyor.

PARLAK GÜNLER MÜMKÜN MÜ?

Bu yol döndürücü yapılan Zirve'lerin başlıca nedeni emperyalist-kapitalist sistemin gittikçe derinleşen, derinleştiğince çözümleri güçleşen bunalımı. Akla gelverir bir soru: Zirve'lerde kapitalist sistemin yedi büyüğünün ulusal ekonomilerini düzeltmek ve eski parlak günleri döndürmek amacıyla toplantıyı süzlenilebilir mi? Kesinlikle değil. Bu toplantılar sonunda kendi ülkelerinin emekçilerine de "ulusal pasta"dan daha büyük bir pay vermesine yol açacak kararları almaya kesinlikle düşünmüyorlar. Ekonomik anlamda niyetleri dümdüz bir çizgiye benziyor. Ufuklarını tekellerin kârlarına kör katmak, işte bunun yollarını arıyor. Zirve'lerin gündemlerinde bulunan başlıca konulardan ikisi hızla artan enflasyon ve işsizliğe çözüm bulmak olmasına karşın 4 yıldır bu sorunları biçbirine okunmuş, bir çözüm bulunamadı.

KERVAN MİSALİ

Ancak yine de her Zirveden sonra parlak demeçler veriliyor, yapılan ortak

açıklamalarda önemli adımlar atıldığı belirtiliyor. Bu yıl Zirve'ye Avrupa Komisyonu Başkanı Roy Jenkins de katıldı. Toplantının teorik açıdan hazırlanmasında etken olan OCDE (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) yedi büyükler arasında "lokomotif" doktrininin yerine "kervan" doktrinini almışını diyor. Yani örneğin, ABD, Japonya ve Federal Almanya'nın ekonomik açıdan emperyalist kardeşlerini çekip sürüklemeleri yerine, bazılarının ön sırada yer de alsın bepsinin birinden tıpkı bir kervan gibi hareket etmesi gerektiğini öngörüyor. Burada, aynı zamanda hareket etmeyen şeylerden ibrit kervan oluşturma sorunu ortaya çıkıyor. Kervanın birini ögelere diğerlerine göre oldukça hızlı giderken kimisi durmakta, kimisi ise geriliyor. Basit bir fizik yasasına göre, farklı hızlarda hareket eden maddelerin uyumlu bir biçimde bir araya getirmek, üstelik onları ileri doğru hareket ettirmek olanaksız. OCDE'nin kendi derlediği veriler de bunu açıkça ortaya koyuyor. (Bk. Tablo) Bu tablonun ödemeler dengesi açısından değerlendirilmesi kapitalist sistem adlı makinenin en iyimsiz bir tabirinde yerinde sayacağını ortaya koyuyor.

ORTAK NOKTA: SÖMÜRÜ

Yine OCDE'nin derlediği ulusal istatistiklere göre, emperyalizmin yedi büyük başım üzerinde en çok anlaşılabilir konunun işsizlik olduğu görülmüyor. Hesaplanan son aylıkla ilgili, 7 ülkenin işsizlerin çalışan nüfusa oranı olarak işsizlik oranları arasında şöyle: ABD'de %5,7, Kanada'da %8,6, Japonya'da %2,3, Federal Almanya'da %3,9, İngiltere'de %5,7, Fransa'da %5,7 ve İtalya'da %6,8. Emekçileri sömürme ve baskı altında tutma konusunun Zirve'ye katılanlar arasında geniş kabul gördüğü ortada.

Bonn Zirvesi'nin gündeminde bulunan başlıca konular şunlardır: Enflasyon ve işsizlikle mücadele; enerji sorunu ve enerji tüketimini kısıtlamaya yönelik önlemler, uluslararası ticaret ve korumadik, az gelişmiş ülkelerle ekonomik ilişkiler ve uluslararası para sorunları. Bu sorunlar arasında ekonomik gelişme, enerji ve para sorunları üzerinde uzun boylu duruldu. Sonuçta da, elle tutulur hiçbir şey ortaya çıkmadı. Bütün ülkeler işsizlik ve enflasyonla mücadele konusunda ortak çaba göstereceklerini belirttiler. Pazarlıkta özellikle 7'lerin içindeki 3 büyükler yani ABD, Federal Almanya ve Japonya arasında çereyan etti. Ortak bildiriye ABD'nin dış ticaret açığını en önemli nedeni olarak petrol ithalini kısıtlama yönünde çaba göstereceği, Federal Almanya'nın ülke içi harcama kısıtlama yolunda gerekli önlemleri alacağı ve Japonya'nın da böyle hızla artıracığı belirttiler. Daha sonra tarafların temsilcileri kararlaştırılan önlemlerin karşı tarafça uygulanabilirliği konusundaki kaygılarını belirtiyorlardı. Para sorunları konusunda ise Zirve sonrasında da tam bir belirsizlik egemendi. Amerikan Doları'nın özellikle son bir yıl içinde Avrupa para borsalarında hızla ve süreklilik kazanan bir düşüş içinde bulunması dolayısıyla Fransa ve Almanya bu düşüşün etkilerinden Avrupa'daki kapitalist ülkelerin paralarını korumak amacıyla bir dış ödemeler dengesini öngörüyor. ABD taraf ise bu önlemlerin uygulanmasını açıklanmadığını en azından herhangi bir yolda bulunmaktan kaçınıyor. Ortak bunalım ve

1978 YILINDA EN BÜYÜK KAPİTALİST ÜLKELERDE BAZI EKONOMİK GÖSTERGELER

	GSMH (artış) (%)	Fiyat (artış) (%)	Ödemeler Dengesi (Milyar Dolar)
ABD	4,2	6,9	- 19,2
Kanada	3,7	9	- 3,7
Japonya	5	3,5	10
F. Almanya	3,2	2,7	3
İngiltere	3	7,7	3,5
İtalya	1	12,2	1,7
Fransa	3,2	9	- 2

Kaynak: OCDE

onun getirdiği sorunları ağırlığı 7'leri bir araya gelmeye zorluyor ancak aralarındaki çıkar çatışmaları ve çekişmeler etkin karar ve önlemlerin alınmasını engelliyor.

SALDIRI BORUSU

Bonn Zirvesi emperyalizmin politik bunalımında bir kez daha gözler önüne seriyor. Nitekim "dünya ekonomisini bunalımdan kurtarmak" üzere Bonn'a gelmiş İnan Başkan Carter yanına Alman Başbakanı Schmidt'i de alarak Berlin'e geçiyor ve emperyalistlerin birbirleriyle bütün aileme duyuruyordu. Bildirildiği gibi, II. Dünya Savaşı sonrası Batı Berlin

bağımsız bir statüye kavuşturulmak istenmişti. Kentin en yüksek yetkilisinin Belediye Başkanı olması gerekirdi. Ancak Carter burada yaptığı konuşmada Berlin'in Federal Almanya'ya ait olduğunu hatırlatarak biçimde Berlin halkına değil de Schmidt'e sesleniyordu. Carter Batı Berlin'deki Alman ve Amerikan birliklerini selamlarken onlara "Berlin ve gündemli bir Batı kırcının en göde kol"u biçiminde sesleniyordu. Böylece de insan hakları ve temel özgürlükler mahrum arzusu uluslararası yunuşama ve etkisizlik Belgesi'nin tek dışının emperyalistler ve yandaşları olduğunu karthıyordu.

Ölüm tüccarlarını tanıyalım

Barış ve Yumuşama Politikası emperyalizmin tüm baltalama girişimlerine rağmen uluslararası alanda giderek daha fazla destek kazanmakta. Dünyanın tüm barışsever, demokratik güçleri yumuşama politikasının, "askeri yumasma" ile tamamlanmasını talep ediyorlar.

Emperyalizmin dünya çapında emellerini gerçekleştirmek, yayılma politikasını sürdürülebilir için yumuşamanın uluslararası yaşamın temel politikası haline gelmesine karşı çıkışı doğan gereği. Ancak, hepsi bu kadar da değil. Emperyalizmin detanta karşı girişimlerinin, yumuşamanın askeri detanta tamamlanmasını engelleme isteminin arkasında, bu temel stratejik nedenler yanında, daha kısa vadeli, özel çıkarlarda var. Bu nedenlerde silahsızlanma için atılacak her türlü adımı engellemeye çalışıyorlar. Tüm insanlığı yönelik ölüme tehdidini ortaoan kaldırarak silahsızlanma girişimleri, emperyalizmin silah satışlarından, ölüme ticaretinden elde ettiği "tatlı kârlar" da ortadan kaldıracaktır. Bu yüzden, emperyalistler askeri yumuşama ön koşulu silahsızlanma çabalarına karşı çıkıyorlar.

KANLI TİCARETİN ASLAN PAYI ABD'YE GIDIYOR

Emperyalist ülkelerde ölüm endüstrisinin gösterdiği sürekli gelişmeler silah ticaretini de giderek daha büyük boyutlara ulaştırmakta. Tüm insanlık üzerinde en ölümcül tehdit oluşturmaktadır. 1961 ile 1975 yılları arasında dünyada silah ticareti 4 milyar artış gösterdi. Bu ölüm ticaretinde başrol doğan olarak emperyalizmin baş patronu ABD tarafından oynanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri dünya silah ihracatının tek başına %60' un fazlasını gerçekleştirilmektedir. 1952 yılından 1975 yılına kadar ABD'nin ölüm ticaretinden kazancı 60 milyar dolar aşmış durumdadır. Bu rakama "askeri yardım" adı altında başka ülkelere silah sevkiyatı dahil değildir. ABD Kongresi raporlarına göre sadece 1977 yılında Amerika'nın başka ülkelere silah sevkiyatı 14 milyar dolar rakamına ulaşmış durumdadır. ABD'nin silah satışlarında

başyeri son yıllarda NATO ülkeleri yerini Orta ve Yakın Doğu ülkeleri alıyor. Bu bölgelerde emperyalizmin döküğü kanlar Amerika'ya dolar olarak akıyor. Bu bölge ülkeleri dışında Güney Kore, Avustralya, Şili bu satışların en hatırı "müşterileri" durumunda. Emperyalizmin Yakındoğu'daki baş jandarması İran'ın son dört yılda ABD'den satın aldığı savaş malzemesinin miktarı 10 milyar dolar geçti.

ABD silah tüccarlarını ölüme ticareti sonucunda. Saldırgan İsrail'in savaş kapasitesi son savaşta da fazlasıyla. 1978 yılında Amerika İsrail'e 1,8 milyar "askeri yardım" bir milyar da satış olmak üzere 2,8 milyar dolarlık savaş malzemesi gönderecek. İrakçı Güney Afrika Cumhuriyeti'de Amerikan silah ticaretinin yılda 3 milyar dolara başlıca müşterilerinden birisi.

Ölüme ticaretinde ABD yanında diğer emperyalist ülkelere de para toplamak tan geri kalmıyorlar. 1975 yılında İngiltere'nin silah satışları 1 milyar doları aşmıştı. Fransa'nın silah satışları da gün geçtikçe artmakta. Son yıllarda Fransa'nın silah satışı yaptığı ülkelerin sayısı 80'yi geçti. Federal Almanya'nın asker-sanayiçi kompleksinin ölüme ticaretinden elde ettiği kârlarda milyarlarca Mark tutuyor. İtalya'da ölüm ticareti ile uğraşan 170 fabrika ve firma mevcut.

Emperyalizmin ölüme ticaretinden özel sermayeye çok büyük paylar alıyor. ABD'de özel şirketlerin 2. Dünya savaşını izleyen yıllarda elde ettikleri "kâr" 100 milyar doları aşmış. BM rakamlarına göre, Sovyetler Birliği'nin toplam silah satışının 400 milyar dolar olduğu ödenim içinde ABD'nin 2000 milyar doları aşan satışlarının 407 milyar dolarlık kısmını özel sektöre ait. Büyük kapitalistler için dünyanın öbür köşesinde aktılan kanlar "güzeller" uğruna kaldırılan kadelerle şampanya oluyor. Jacqueseline Kennedy Onassis'in son gözdesi böyle bir uluslararası ölüme taciri imiş.

DÜNYA HALKLARI ÖLÜM TACİRLERİNİ İYİ TANILIYOR

Dünya'da silahlanma harcamaları, BM

İstatistiklerine göre 350 milyar doları çoktan aştı. Bna karşılık dünyamda yaşayan 800 milyon okur-yazar olmayan insanın okur-yazar hale getirilmesi için 15 yıllık programı, yeryüzünde açlığı ortadan kaldırmak için az gelişmiş ülkelere yapılması gereken tarımsal düzenleme yatırımlarının, az gelişmiş ülkelere de sağlık sorunlarını çözmeye daha iyi bir düzeyde ulaştırmak için gereken harcamaların toplam maliyeti ancak 26 milyar dolar tutuyor. Yani dünyadaki askeri harcamaların toplamının %10'undan bile daha az.

1973 yılında Sovyetler Birliği kendiliğinden dahil Güvenlik Konseyi'nin 5 sürekli üyesinin askeri bütçelerinin %10 azaltılarak elde edilecek fonların BM aracılı-

ğıyla bu sorunların çözümüne harcanmasını önerdi. Çin dahil diğer üyeler bu teklifi yanmadılar bile. Bu örnek Sovyetler Birliğinin, tek başına ya da diğer sosyalist ülkelere birlikte silahsızlanma yolunda yaptığı 70 somut öneriden yalnızca bir tanesi. Ama ölüm ticaretinde emperyalizmin temel bir politika. Dünya halklarını sömürmede, başta altında tutulmuş stratejik bir sorun. Büyük Patronun için kolay ve tatlı bir kâr alanı. Bunun için dünya başını mbote etmek, askeri yumuşamanın gerçekleştirilmesini engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Ama tüm dünya halkları, demokrasi ve barış güçlerinde bu ölüm tacirlerini iyi tanıyorlar. Ölüm ticaretine, emperyalizme karşı yılmadan mücadele ediyorlar.

Şah, Afganistan devrimini yıkmak planları içinde

Ölüm için içinde politik ve toplumsal bunalıma ağır baskı yöntemleriyle geçirdiği zaman Şah, şimdi bölge düzeyinde gidişde derinleşen yeni sorunlarda karşı karşıya geliyor. Şah, İran'daki geniş kitleli eylemlerinin rejime yönelik tehdit önceleri bir "dış ağrı" na benzeliyordu. Şimdi ise kanlı rejimi kemiren "başlatılan" çok daha derin ve köklü olduğu ortaya çıkıyor. Dış ağrının arttığı dış çetere keşme umutları birer birer söniyor.

Şah rejiminin kendisine yönelen ciddi tehdit olarak gördüğü gelişmelerin başında Afganistan'da demokratik güçlerin başınıya ulaşması geliyor. Bu gelişmenin, Şahın, bölgede emperyalizmin gidimünde ekonomik, politik ve askeri işbirliğinde başlıca rolü oynayan planlarını suya düşürmesinden endişe ediyor. Dünya bakımında Şahın İran'ın maddi vücudunu korumak için Kabul'de kökleşmiş olan baskı ve emperyalizmi matama yatarak harekete geçireceği düşünülüyor. Bu haberi yayımlayan

Her şeyden önce İran'ın bir "sağlık kordonu" ile kuşatması çabalarına ağırlık veriliyor. Genel Şah rejimi bu konuda en başta İran sınırındaki aşiretlere önem veriyor. SAVAK bu aşiretlere gözetim veriyor yönelik propagandayı yoğunlaştırıyor.

İran sınırındaki aşiretler arasında yaşanan korkutma propagandasının başlıca konusunu yeni Kabul yönetiminin aşiretleri ortadan kaldırma planladığı iddiaları oluşturuyor. SAVAK, söz konusu aşiretler arasında güvenliği sürdürülen feodal ilişkileri, dinsel çatışmaları, Kabul'deki yeni yönetime karşı hareketi engellemeye çalışıyor. Buna karşılık Afganistan hükümetinin ve Hindistan'dan askeri yardım taleğinde bulunduğu haber veriliyor.

Şahın Afganistan rejimini yıkmak için bel bağladığı Truva atlarının arasında Afgan din adamlarına da önemli bir yer tutuyor. Afgan din adamlarının İslami yönetime karşı çıkartma çabaları

Journal de Tahrin gazetesinde yer alan bir dizi baba ve yorumla kendisini gösteriyor. Gazetede yer alan haberler genel Şah rejiminin 250 bin Afgan mollaını vurucu güç olarak kullandığını planladığını gösteriyor. Şah bu girişimlerinde özellikle "Müslüman Kardeşler" örgütünden yararlanmaya çalışıyor.

Şahın teknokrat danışmanları ile Afganistan devrimini yıkmak için etkili yolunu Kabul hükümeti üzerinde ağır bir ekonomik baskı uygulamak olduğu bir savunuyor. Afganistan'da devrim öncesi'de Daud hükümeti sırasında bu ülkeye İran tarafından verilmiş kararlaşmış olan kredinin kesileceği haberleri giderek keskinleşiyor. Bunun yanında İran tarafından petrol sevkinin kesilmesi yoluyla da Afganistan'ın bir yekül darboğazına sokulması planlanıyor. Afganistan'a gözetim verne girişimleri arasında İran'daki Afgan işçilerinin geri gönderilmesi de önemli bir yer tutuyor. Şahın danışmanları Af-

ganistan'da bir karşı devrim çabalarını arttırmak için istikrarlı yaygınlaşmasına büyük umutları taşıyorlar.

Genel Şah rejiminin Afganistan devrimini yıkmak planlarına Carter yönetimi de doğrudan doğruya katılıyor. Carter yönetimi, Şah'ın daha da kızıştırmak için öne sürdüğü "devrim koca" iddialarına, İran'la Sovyetler Birliği arasındaki ilişkileri de baltalamak için kullanmaya çalışıyor. Afganistan devrimini bir "Sovyet müdahalesi" olarak gösteren propaganda, İran'daki antisovyet güçleri Kabul hükümetine karşı yoğun bir saldırıya sokma niyetinin işareti olarak görülüyor.

Kanlı Şah rejiminin Amikcan emperyalizmiyle elele Afganistan'daki devrim sürecini baltalamak üzere sürdürdüğü girişimler, dünya gereçliğinin bu bölgede yaşadığı bunalım boyutlarını da ortaya koyuyor. Bu bunalım kökleri derinleşti ve ortadan kaldırılması en kanlı rejimlerin bile başarabileceği iş değildir.

Nazım Hikmet'le ilgili borçlandırma ve ihbar olayının ayrıntıları

Kemal SÜLKER

Türkiye'nin en ünlü şairi Nazım Hikmet'in yaşadığı tutuklanmaları, savunmaları, hüküm giymesi ve bir genel af kapsamı içinde özgürlüğe kavuşması çok ilginç evrelerden geçmiştir. Hatta, İstanbul'dan pasaport almadan yurt dışına gitmesi konusu hala değişik yorumlara ve iddialara da yol açmıştır. Bu nedenle Nazım Hikmet'le ilgili yazılar, kitaplar ve bunlar içindeki değerlendirmeler, iddialar Nazım'a ilgilenen herkesin dikkatini çeker. Hukukçu da olmasa, sanatçı da olmasa, sıradan bir okurun eleştirel, yazısı, kitabı konusuna Nazım'la ilgili olanlarıca önemli konu edilir. Bu nedenle son günlerde yayımlanan bir kitapta Sayın kriminoloji uzmanı, avukat ve yazar Mehmet Ali Sebük'ün ortaya çıkardığı bazı gerçeklere değinmiştik. (Yürüyüş, 9 Mayıs 1978, Sayı 161, sf.14). Öğrendiğimiz yeni gerçek: Nazım Hikmet'in, avukatı Sayın Sebük tarafından 200.000 lira borçlandırılmasıydı. Buna hayret etmiş ve aynen şöyle yazmıştık:

I. "Sayın Sebük Nazım Hikmet'i 200.000 lira vekalet ücreti karşılığında borçlandırıyor ve varislerinin bu borcu ödemelerini önemle istiyor."

Sayın Sebük ise, "mnaatçı ve hukukçu olmadığım için vekalet ücretlerinin 5 yıllık zaman aşımı süresine tabi olduğunu ve 28 yıldan sonra istenmeyeceğini de düşünemediğimi" iddia ediyor (Yürüyüş, 4 Temmuz 1978, Sayı 169, sf.14).

Acaba, yazımızda iddia ettiğimiz gibi Sebük, vekalet ücretini, aradan 28 yıl geçtiği halde istiyor mu? Yoksa, yazımızda verdiği yanıtta illeri sürdüğü gibi, Nazım'ın açık bıraktığı vekalet ücreti belkime kendi kendine koyduğu iki-yüzbin liralık astronomik ücret, dava ve gezi masraflarını ne Nazım'dan, ne akrabalarından, ne de yurt dışında olan varislerinden istenmemiş midir? Biz mi yanlış oluruz, Sayın Sebük mü, isteğinden vaz geçmek gereğini duyuyor?

Bu soruların en doğru yanıtı, Sayın Sebük'ün kitabında yer alan paragraflardır. Görelim:

"Korkunç Adli Hata ve Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı" adlı kitabın 191. sayfasını okuyalım:

"... Onun dediği gibi, o açık yere bir milyon değil, sadece 200.000 lira kadar tuttu. Ve bir yıl içindeki bütün harcamaları kendi olanaklarıyla karşıladı. Bu harcamaları, topları olarak 50.000 lira kadar tuttu. Nazım Hikmet'in şimdiki varisi, son karısı olan Vera Hikmet'tir. Moskova'da, Nazım Hikmet'ten kalan evde yaşamaktadır. Nazım Hikmet'in Münvever'den olma oğlu Mehmet bugün annesi ile birlikte Paris'te yaşamaktadır. Nazım Hikmet'in te lif hakkından dolayı yurt içinde ve dışında bir çok alacakları vardır. Bu konuda neden bu kadar ayrıntılara indin? Yukarıda da belirttiğim gibi kendimi temiz çıkarmak ve bir meslek adamı olarak emeğimin karşılığını almak istiyorum."

Demek ki Sayın Mehmet Ali Sebük,

bir milyon yerine 200.000 lira olarak yazdığı ücret vekalet, 50.000 lira da harcamaları olduğu için istemektedir. Evet, aradan 28 yıl geçtiği halde, bir avukat olduğu halde, zaman aşımının farkında olduğu halde Nazım Hikmet'in varislerinden para istemektedir. Bu isteminde haklı olduğunu göstermek için de sayın felsefeci "büyük ustad Cemil Sana'nın", kitabın hazırlanmasında "değerli katkıları olmuştur" dediği (sf.17) bu zatın "ücret sözeleşmesi hakkındaki tarafsız görüşü" de (sf. 195) okurlara şöyle sunulmuştur:

"Şimdi Nazım'ın avukatı ile olan bu parasal sorunu çözmek ve onu borçlu olarak bırakmamak görevi, yasal mesajcılara ve ona ait telif haklarından yararlanılabilecek diğer kanunlardayım."

Ama sıyan Sebük, benim eleştirim üzerine Yürüyüş'te çıkan karşı yazısında rahatça şöyle diyor:

"Sayın Süker... Nazım Hikmet'i borçlandırıldığını ileri sürüyor. Bu ünlü ile gerçek dışı bir iddiadır... Aradan 28 yıl geçmesine rağmen, bu alacak ne Nazım'dan, ne akrabalarından ve ne de yurt dışında olan varislerinden istenmiştir. Değerli yalnız vekalet ücreti, o dönem için zayıf olan bütçemden harcadığım mahkeme, dava ve gezi masrafları da kimseden talep edilmiş ve alınmamıştır." Pes, doğrusu!

II. O yazımızda, Nazım Hikmet'e verilmesi için Sebük'ün adreline gönderilen, tedavi ve dinlenme çağrısını içeren Çekoslovakya-Yazarlar Federasyonundan gelen ve yine o içerikteki başka bir sosyalist işle diplomatın başvurusunu, mektubunu İstanbul Emniyet Müdürüne ihbar etmesini kinamıştık. Bir avukatın, savunmasını üstlendiği kişiye gönderilen mektubu, yapılan başvuruları polise ihbar etmesini avukatlık meslek ahlakı ile bağdaştıramadığımızı yazmıştık. Her ne kadar Sayın Sebük'ün tanımıyla "hukukçu ve sanatçı" değil işek de bir yazar olarak; Nazım Hikmet'le ilgili beş kitabı yayımlanmış, birisi gazetede yayımlanmış altı kitabı bulunan bir yazar olarak larar ediyoruz ki, Sayın Sebük, Nazım Hikmet'e gönderilen ve pasaport alarak tedavisinin ve istirahatinin sağlanması amacıyla giden mektupları sahibine vermeye ve kendilğinden Polis Müdürüne ihbar etmesi, küçümsenmeyecek büyük bir hatadır. Kitabından şüphiler okuyalım:

"Muhbirler Kardeşler Kemal Bey (İst. Emniyet Müdürü)

"Bugün saat onyedeyken Macaristan Konsolosluğu'na söyleyen emam, uzun boylu bir zat, yazıhaneme geldi. Ne Nazım Hikmet'e verilme üzere bir mektup alıp almadığımızı sordu ve kendisiyle doğrudan doğruya ilişki kurma olanakları olup olmadığını anlamak istedi."

"Size yolladığım mektubu getirdi. Nereye koyduğumu bilmediğimi bildirirdim."

"Konsolosun yanında bir zat daha vardı. Sanırım, size önce geldiğini belirttiğin ve Çekoslovakya Yazarlar Birliği'nin

ntı mektubu bana vermek isteyen zat olacaktır."

"Bu memurların arka arkaya başvurularını anlamış bulduğum için size günü gününe durumu bildirmeyi görev bildim." (sf. 243.)

Bir başka ihbar mektubunun sonunu okuyalım:

"Buğün de yazıhaneme geldiğim zaman, kapımın altından atılmış ilişik mektubunu buldum. Onu, zarfıyla birlikte size sunuyorum."

Bu bakımdan, her iki olayı da size (İstanbul Emniyet Müdürü Kemal Aygün'e) aynen bildirmeyi, bir görev sayıyorum." (sf. 244)

Bu mektupların "ihbar" niteliğe olduğunu yalnız biz yazmıyoruz, sayın Mehmet Ali Sebük de bunu açıklıyor. Nitekim "Nazım Hikmet'in avukatı Sebük" o Nazım'ı emniyet yetkililerine söyle bir sorum var: Size, Nazım'ın yurt dışına çıkarılmak için yapılan girişimleri derhal yazdığınız ve ihbar ettiğiniz halde neden sustunuz, neden soruşturma yapmadınız ve neden bu işle rol oynayan yabancı politik adamların adını ben den sormadınız?" (sf. 247 ve 248) diyor.

Bir başka örnek:

Sayın Sebük, Nazım'ın davası General Ali Fuat Cebesoy'la bir konuşmasını yazarak şunları ekliyor:

"Nazım'ın malevertilmesinden sonra, yazıhaneme gelen yabancı ülke konsololarının girişimini Paşa'ya anlattım. Ve bunu İstanbul Polis Müdürüne ihbar ettiğimi de belirttim." (sf. 267)

Benim kinadığım davasını budur ve bunu yazmıştım Yürüyüş'te. Oym Sayın Sebük, bu eleştirimi temelinden saptra-

rak kendine göre şöyle ösedyor ve çürük bir gerekçeyle açıklıyor, görevim:

"Yazıhaneme uğrayan sosyalist dâkelerin diplomatlarına Nazımın adresini vermedim ve onların bıraktığı mektupları size etmedim için beni suçluyor. Verseydim, onların Nazım'la ilişki kurmasına neden olmuş olurum. Bu lile, Nazım'ın yeniden şıyalı polisin eline düşmesi sonucunu doğuracaktı." (Yürüyüş, S. 169)

Sayın Sebük'ün şabımba, Nazım Hikmet Dosyası adlı kitaba yazılardan parçalar almış olmama, rahmetli İrfan Emin Kösemihalioğlu'nun Nazım'ın işi için çalıştığı söylemekle ilgili mstarına değinmeyi getirme başka bir yazımda açıklayacağım ve yazıhanemine iletileceğim. Sadece başka bir iddianın değinerek yazıma son vereceğim. Sayın Sebük diyor ki:

"Tashih işlerinde bana yardım etmişdir" diyor benim için,

"Tashih" dizilil formaların okunarak harf ve kelime atama veya yanlış dizilimlere denir. Ben, Muhbir üstadın kitabının dizilimli hiçbir sayfasını görmedim, hiç bir tashih yapmadım. Ancak, kendi sıcası üzerine dâktilo attığı ilişki müavinedeleri okuyarak gerçek dışı şeyler yazılmamasına, ya da konu dışı bölümlere yer vermemesine katkım ve dizilemler yapmasına işaret etdim. Gerçek budur.

Nazım Hikmet'le ilgili her yazı, her iddia, onun seven, onu tanıyan, onunla ilgilenen her yurtaşım, her dünya lomonuun görevidir. "Hukukçu ve Sanatçı" olarak başkoul değildi. Kaldı ki ben yazarım; mnaatçiyim demeyi gerektiriz bulurum.

BİLİM YAYINLARI

- LÜKS ORJİVALAN
12.50 TL.
Eduardo Llorens
- GONOMOZDE TEKKELİ KAPİTALİZM
40 TL.
SSCB Bilimler Akademisi
- ANTI-TEKKELİ MÜCADELENİN STRATİJİ VE TAYYERLERİ
20 TL.
R. Polesing — D. Wolpert
- BOYALİST ÜLKELERDE KOOPERATİFLİK ÖZGÜRLÜK
20 TL.
R. Karlov — Z. İsmail
- YENİ DEVRİN TROTSKİSTLERİNİN İŞLETİMLERİ I, 2, 3
37.5 TL.
J. Wodan
- MARXİN DOĞUŞUCULUK GELİŞİMİ
18 TL.
V. S. Vypovak
- MARXİST EKONOMİ POLİTİKESİ ÜZERİNE VE TÜRKİYEDE ÖZGÜRLÜK
18 TL.
A. Dorov — H. Balt
- MARXİZM VE DİNKER GARAUDY
18 TL.
H. Morsan
- KAPİTALİZMİN EKONOMİ POLİTİKESİ
25 TL.
M. Ryndak — G. Çarılkov (Y. Sanaid)
- DİYALEKTİK VE TARİHİ MATEYALİZM
17.50 TL.
A. Spilkin — G. Yalovak (Y. Sanaid)
- AYRILIKLAR VE SINIF MÜCADELESİ
18 TL.
A. Çarılkov — Cl. Pevovak — J. Matzgar (İsmail Sanaid)
- İŞBİREK BOYALİZM VE BOYAL DEMOKRASİ
10 TL.
Y. Vestine — S. Grilovanov — I. Çandıyanov (İsmail Sanaid)
- EMPERYALİZMİN TÜRKİYEDE OLARAK
30 TL.
G. Karımsız (İsmail Sanaid)
- FEDERAL TOPLUMDAN YEMİNCİ YÜZYILA
30 TL.
L. Huberman

BİLİM YAYINEVİ KİTAP FİYATLARINDA HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİK YAPMAMIŞTIR

YENİ YAYINLAR:
Çekoslovakya'da Faşizme Karşı Mücadele ve Sosyalizm
BULGARİSTANDA FAŞİZME KARŞI MÜCADELE VE BOYALİZM
Emin Devralın Roman TÜRKİYE-TARİHİ
SSCB Bilimler Akademisi
300 TL. için 100 kopyada 0.25 indirim kuponu
Pasta kartı ile ödeme altı ödeye kartla ödeme yapılabilir
ADRES: PİYERLOTI CAD. 23/1 ÇEBERSELİYAS - İSTANBUL

Saldırıların hedefi ve faşizmin kalkını

Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Doç.Dr. Bedrettin Cömert'in faşist kadınlara ödünmelemlerine karşı bir kez daha Üniversite üzerine çıktı. Yıllardır öğrencilerin birbiri ardından katledilmesi ne seyirci kalan bu kurumların yönetimleri sert bildiri yayınladılar, söylever çekildi, yazılar yazıldı, göç yazıları öküldü ve Cömert'in üzerine çekilen her kürek topraktan bir miktarı daha ölü toprama olarak iktidardan ve kimi sol çevrelerin üzerine serpildi.

HEDEF ÜNİVERSİTE

Faşizmin başlıca hedeflerinden biri üniversitelerdir. "İstanbul ve Ankara'da so-kaba hakim olan, iktidarı ele geçire-miş ama bütüncül hareketle tüm yükseleğ-ğretimi ele geçirmeye çalışıyor. Çeşitli yöntemler kullanıyor. Birbirini bütüncüleyen, kendi mantığı içinde tutarlı ve sürdürülebilir. İktidar yolu ile An-kara'yı değiştireyor, özelliğini özünü ortadan kaldırmaya çalışıyor.

Üniversite demek öğrenci demek, so-kaba hakim olmak ancak öğrenci ile mümkün. Bir zamanlar devrimin kurulan-ırması toprakları olan fakülte üleri üniversitelerin öğrenci çoğunluğu basılar-la, cinayetlerle, bombalarla susturulmuş, sindirilmiş isteniyor. Yıllardır öğrenci-leri öldürüyor. Üniversite dışındaki da-ha geniş bir planın gerektiririne göre de-netlenen bu kaba, silahlı ve bombalı mü-dürler öğrenci kitlelerine de aştı, öğreti-m üyelerini de hedef almaya başladılar. Her-ci bilim adanı ve dışımız Bedrettin Cöm-ert bu faşist cinayete kurbanlarının ilki de-ğil. Öndan öncekilerin bir dökmününi yapmak bile gerekiz.

Bu, faşist saldırının yalnızca bir yö-nü. Pusu kurarak öğrenci, öğretmeni öldürmek, böylece yalınlık yaratmak ve bu yalınlığın doğuracağı boşluğu gelip yerleştirmek; silahlı cinayetlerin özü bu.

ÖZERKLİK AMA NE İÇİN?

Faşizmin üniversitelere yönelik plân-ının ikinci yönü, özelliğini bir kalkan olarak kullanmasına dayanıyor. Bu i-kinci yön bir bakıma daha da tehlikeli, çünkü daha etkili. Siyasal cinayetlere gö-rünüşte olsun karşı çıkan nice üniversi-te yönetimi, bu ikinci yönde faşizme ulaşıyor. Hatta doğrudan işbirliğine geçebiliyor. Özerklik, faşizmin elinde bir kalkan, gericilik ve tutuculuk için, savunulması gerekli bir kale oluyor.

Üniversite de çağdaş anlamda özerk-lik 1961 Anayasası ile kurulmuş. "İk-tidar organlarına karşı bağımsızlığı" simgelemekten de öte özerklik "Egemen çevrelerin ekonomik bağlantıları, bü-yük basını ve yığıllara kendi değerleri-ni her türlü etkileme araçlarıyla ortaya koyduğu özgürlük" bir güvence olarak düşünülmüştü. Üniversitelerin, ö-zerkliğe bu açıdan bakıldığında çok kıs bir süre özyardımcı çıktı. Üniversite-lerin büyük çoğunluğu ile tutucu kurum-lar olarak kendini gösterdi. Öğrencisini yazdığı bırakın üniversiteler, 12 Mart döneminde kendi elemanlarını faşizme ihbar ve teslim etti. Bugün de özerklik, sermaye ile bütüncüleşmenin kalkınma-zından bir araç kullandıyor.

FAŞİZMİN KALKINI ÖZERKLİK

Bu çok kısa değerlendirmeden sonra faşizmin özerkliği nasıl bir kalkan ola-rak kullandığını görmek gerekiyor. So-mut bir olay, somut bir isim, somut iki kurumu üzerinde durarak. Olay, İhterci ve

ÜNİVERSİTELER

"solcu" düşüncelerinden ötürü bir ün-iversite öğretim üyesinin işine son verile-bilmesi ve bir başka üniversitenin, aynı kişinin başvurusunu reddetmesi. İsim: Doç.Dr. Tahir Hatipoğlu. Bu kurum: Doç. Dr. Hatipoğlu'nun işine son veren Diyarbakır Üniversitesi ve başvurusunu yasaklara aykırı biçimde reddeden Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Olayın gelişimi, faşizmin üniversiteye yönelik plânının bu yönünü açık biçim-de ortaya koyuyor. Ortaya oran bir başka-nokta da ilk değeri verdiğimizde faşist diye nitelenebileceğimiz bir didir ün-iversite yetkilisinin nesnel olarak faşiz-mle uzlaşma içine girmesi. Dengeli, hesapçı bir yaklaşım, bir süre sonra faşiz-mi işbirliğine dönüştürüyor.

DIYARBAKIR ÜNİVERSİTESİ TAHIR HATİPOĞLU'NUN İŞİNE SON VERİYOR

28 Haziran'dan beri işsiz olan Doç. Dr. Tahir Hatipoğlu 1968'de Ankara Veteriner fakültesini bitir. 1969'da Di-yarbakır Tıp fakültesinin kuruluşunda asistan oldu. 1972'de Tıp bilimleri dok-törünü alan Hatipoğlu 1976'da Anato-mi-Histoloji öğretim görevliliğine atan-dı. 21 Nisan 1978'de doçent oldu.

Herici hareket içinde yer alan Hatipoğlu 1970'te TÖS Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu üyesiği yap-tı. İki yıl asistan temsilciliği, 2,5 yıl da TUMAS Diyarbakır Şube Başkanlığı görevlerini yürüttü. Bu etkinlikler 12-Mart faşizminin yüzünden kaçmadı. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı onunda ifadesini aldı.

"Bir mekân bir dekan" anlayışı ile kurulan Diyarbakır Tıp Fakültesi, Hatipoğlu hakkında önce soruşturma açılma-sını istiyor, sonra da öğretim görevlisi gereksinimi bulunmadığı gerekçeyle işine son veriyor. Gelişmeleri, ayrıntıla-ryla ama bütünlüğü gözden kaçırılmadan görmek üzere yazıyor.

TEPEDEN FAŞİSTLEŞTİRME GİRİŞİMİ

Diyarbakır ve Tunceli, faşist hareke-tin tabana sağlamadığı iki ilimiz. 1975'te Başbakan yardımcısı Türkiye'nin Diyarba-kır'a giremediği biliniyor. MHP'nin 1977 seçimleriyle bir kez daha ortaya çıkan Doğu planı da MC iktidarının geli-şi ile uygulamaya konuyor. Plan, Diyar-bakır ilçesinde, Tabandan faşistleş-tirmenin olanaaksızlığı karşısında, tepeden faşistleşirme yoluyla uygulamaya ko-nuyor. Uygulamanın aracı da "özerk" Diyarbakır Üniversitesi.

Plan nasıl uygulandı? Şöyle: Önce Diyarbakır Tıp fakültesine Erzurum'daki İki faşist öğretim üyesi getirildi; Recai İhtecioğlu ve İbrahim Aytaç. Bunlara An-kara'dan İrfan Duyuglu katılma fakül-te'nin yönetimi ele geçiriliyor. Prof. Asım Duman'da delan yapıldı.

Faşistleşen yönetim, çevreye orga-nik bağ kurma işine girdi. Ağaların sağlık hizmetlerine koştur, sadiyedeki işlerinin izlenmesinde yardımcı oldu. Ağa ve şeyhler için de önemli olan, adamlarının işlerinin görülmesi, hastane kapılarının ardına kadar açılmasınıydı. Bu yönetim, asistan ve memur almında da beklendiği gibi davranı. Doçentlik a-ranması yaklaşan asistanlar, özellikle de bö-ge kökenli, türlü baskılara karşı, sürdü, uzaktakilerdi. Tehdit ve baskı öylesine yoğunlaştı ki 14 öğretim üyesi bu dönemde ayrıldı. 1977'de TUMAS'ın üç kurucu üyesi fakülte den alındı, öğren-

cilere ve memurlara sürekli cezalar verildi.

İşte bu faşistleştirme uygulamaları içinde temellenmesi gereken bir isimdi Tahir Hatipoğlu. Önce, kütüphanesinin başına, 12 Mart'ın unlu Homongolo olayı muh-bir vatandaşları Prof. İbrahim Aytaç getirildi. Hatipoğlu hakkında, "derste şaş-ırt yapıyor" suçlaması içeren düzmece ih-bar mektubu yazıldı, buna dayanarak Aytaç, Hatipoğlu'nun fakülte den alın-masını istedi ve 1977 Nisan'ında fakülte bu kararı aldı, ne var ki bu karar uygula-namadı. Bunun üzerine terfiplenen 6 ya-uzaklaştırma cezasını ise senato bozdı.

Tahir Hatipoğlu tüm bu baskılar al-tında da çalıştı. 1977 Ekim'inde Doç-entlik için başvurdu, 1978 Nisan'ında tüm engellemelere karşın doçent oldu. Ama faşizmin planını in ince ayrıntı-na kadar uygulamaya kararlıydı. Ne yapıp edip Tahir Hatipoğlu üniversite den u-zaklaştırılmadı. Ama Duman, Nedim Çobanoğlu, İrfan Duyuglu, Recai İhtecio-ğlu, İbrahim Aytaç beşisine belli birsey denememizi, yarıncı alıcıkları emrin bir bölümlerini yerine getiriyorlardı, ama 25 ki-şilik fakülte kurulumunda 8 kişi daha bu terhisli sorumluluğun altına katılmamış-tı, 13 oyla Hatipoğlu'nun görevine son veriliyor. Oym fakülte'nin öğretim üyesi açığı %80 in üstünde idi!

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ DE...

Diyarbakır Üniversitesi tüm bu uygu-lanmaların özelliğiktikarınan görünüşe geçireldi. Faşizmin, plânının ilk adı-mını attı, başına ulaştı. İhterci ün-iversitesinin yönetimini şimdiki eline geçirdi. Nice dengeci ve uzlaşmacının da himmetleriyle.

Ama Tahir Hatipoğlu'nun serüveni bitmedi. Çünkü faşizmin plânı tüm ün-iversiteler için geçerli, çünkü tüm üniver-sitelerde tutucular, aya-abuna dokun-mayanlar, dengediler ve uzlaşmacılar ço-ğunlukta.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi de ye-ni kurulan üniversitelerden biri. Beş yıl önce kurulu, ama hâlâ Hacettepe Ün-iversitesinin vesayeti altında. Rektörü Hacettepe Üniversitesinden Prof. Muvaf-ık Akman. Dekanlar da öyle, aynı ku-rumdan. Tahir Hatipoğlu kimisinin gidip yerleşmek istemediği Sivas'a başvuru-yor. Önce "gökite ararken yerde bul-duk" diyenler, yasaklara aykırı olarak u-ğurlanılan bir komisyon'un kararına uyarak Hatipoğlu'nun yüzüne kapıyı kapatıyorlar.

Kıbrıs'ı Hüseyin Feyzullah'ın yanda-şığı Kıbrıs'ı Prof. Doğan Remzi, Tıp fakül-te'si dekanı olarak içlerinde Kıbrıs'ı Doç. Hakkı Atun'un da bulunduğu üç kişilik bir komisyon kuruyor. Ötek iki üye, Profesör İlhan Kerem ve Prof. Abuzer Berilgen. Komisyon iki noktada yasa-lara aykırı. Doçent abacağı ilmi edile-mesi zorunlu iken edilmiyor, doçentlik maaşı karar verecek komisyon'da bir doç-ent'in yer alınması gerekirken yer al-ıyor. Komisyonun red gerekçesi, "adayın bilim dışı işlerle uğraşması" liginde bir nokta: 1 ay önce Tahir Hatipoğlu'nun doçentliğini onaylayan jürinin başkanı bayan, profesör İlhan Kerem, bu kes aynı kişilgin doçent olarak atanmasına karşı çıkıyor.

DEMOKRASİ MÜCADELESİ BİR BÖTÖNDÜR

Doç. Bedrettin Cömert'in öldürülme-si ve Doç. Tahir Hatipoğlu'nun üniver-

teden alınması işte böylesine geniş bir plânın aynı yöntemli oluşturuyor. Kar-şılaşmaya ölmeye işsiz kalma arasında değil kuşkuuz. Ne var ki faşist plânın bütünlüğü, faşizme karşı mücadelenin de bütünlüğünü gerektiriyor. Üniversite yö-netimlerinin bu tavırlarına karşılık, her-ci, demokratik öğretim üye ve yardımcıla-rın bu mücadelenin bütünlüğünün bilincin-de, TUMOD ve TUMAS, Tahir Hatipo-ğlu'nu haklı mücadelenin desteklemeyi görev bildiklerini belirten ortak açıklama-larında şöyle diyorlar:

"Tarih'te yıllardır önemli sirdiren bölge üniversiteleri sorunun nedene-rinden biri bu olayla bir kez daha açığa çıkmaktadır. Düşünce özgürlüğüne ta-hammütlü olmayan, demokratik ve özerk ün-iversitelerde kavramını içlerine sindireme-yen kişiler ve çevreler bölge üniversitele-rinin gelişmelerinin baş sorumluları-ndır. Yeteneksizli ve başarısız yakta zamanda tesliye ve masvuriyet kaideleri doçent olmuş bir bilim adanıma u-saklaşmalarına çabalan Diyarbakır Tıp Fa-kültesinin öğrencilerinde ve sorumluluk anlayışıyla bakılmamış. Kaldı ki, bu t-ğünde dışlanma bütünlüğünü uygulamak amaçlarına ulaşamayanlar, "ölmeye ihdaye yoktur" şeklinde gerekçeleri bir başlıca başvuruların dikhat çetkisi ve itibarlıdır.

DEMOKRATİK GÖÇLER KARARLIDIR

Faşizmin plânı ortada. Kaba, silahlı saldırılar ortada. Üniversiteleri tümü ile ele geçirme girişimleri ve bütün bu plân-ın uygulamaları ortada. Ortada bir de bildiri var, Sivas'tan yükselen karartı ned üyeleri yerine istemeyi amaçlayan:

CHP Sivas İl Başkanı Av.Şaban Sön-mez'in çağrısı üzerine ortak bir bildiri yayımlayan 23 demokratik kuruluş Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nden dönen doç-entlerin kamuoyuna açıkladı. Tahir Hatipo-ğlu'nun başvurusunun reddedilmesi-yle Tıp fakültesi öğrencilerinin Sivas'ta okuma olanağının bu yıl da ortadan kalktığına belirten 11 Temmuz 1978 ta-rihli bildiri şu özetle son buluyor.

"1. Cumhuriyet Üniversitesinin bu-günkü yönetimi, üniversitenin gelişme-sini pek çok yönden engellemektedir. Hem Sivas'a gelmiyorlar, hemde Sivas'ta görev almak isteyen öğretim üyelerinin başvurusunu yasa ve yönetmelikçe yoluyla geri çeviriyorlar. Ama kendileri ancak Sivas'ta bulunmadık takdirde ala-bilecekleri maaş veyoluktaki, yasa dışı olduğunu bildikleri halde almaktan çekinmiyorlar.

2. Şimdiki yöneticiler, bu yıl cumhu-riyet Üniversitesinin başa bötününe öğrenci alınması olanağı bütüncülüğü hal-de, arif Sivas'a gelmemek... öğrenci alınmasını şu güçleri ile engelliyorlar. İşleriyle, üniversite, çevreye hiçbir katkıda bulunamama bir kuruluş duruma-sın sokmaktadır.

3. Bu yöneticiler en azından aldıkları yasa dışı maaş ve yolluklarını karşılığın vermek üzere ya derhal Sivas'a gelme-li-dir.

4. Ya da derhal işide emeldirler. Yerlerine gönlünü tüm olarak Cumhuri-yet Üniversitesine verecek yöneticiler bulunmalıdır. "

5. Üniversiteye öğrenci alınması için bina yapılanması resmi yünlerden ara-ğatmalıdır.

Birsey etkemeye gerek var mı?